

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

6^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 27 Οκτωβρίου 2017 με την εξής σύνθεση: Διαθεσόπουλος Μιχαήλ, Πρόεδρος και Εισηγητής, Κουρή Σταυρούλα και Πουλοπούλου Αγγελική, Μέλη.

Για να εξετάσει, την από 16-10-2017 Προδικαστική Προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) 153/16-10-2017 και Ειδικό Αριθμό Κατάθεσης (ΕΑΚ) VI/25/16-10-2017 της προσφεύγουσας «.....» αποτελούμενη από τις εταιρίες

Κατά του ΓΕΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

Με την Προδικαστική Προσφυγή ο αιτών επιδιώκει την εν μέρει ακύρωση και τροποποίηση της Διακήρυξης «Ηλεκτρονικός Ανοικτός Διαγωνισμός άνω των ορίων «ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΚΤΙΡΙΩΝ» CPV: 90911200-8, με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής 2007-003», κατά το σκέλος των όρων Α1, Α2, Β1 και Β2 και επί τον σκοπό συμφωνίας τους με το άρ. 86 Ν. 4412/2016, επικουρικά δε την ακύρωση του ίδιου του κριτηρίου ανάθεσης με βάση της συμφερότερη, βάσει σχέσης ποιότητας/τιμής, προσφοράς και την αντικατάστασή του από αυτό της συμφερότερης βάσει αποκλειστικά τιμής. προϋπολογισμού Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε τον Πρόεδρο-Εισηγητή.

**Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά τον Νόμο**

1. Επειδή, για την άσκηση της Προσφυγής κατεβλήθη το κατ' άρ. 5 ΠΔ 39/2017 άρ. 363 Ν. 4412/2016 παράβολο (με αρ. 169291941957 ποσού 1.300 ευρώ), πληρώθηκε αυτό την 12-10-2017 όπως φαίνεται από την εκτύπωση εκ του ηλεκτρονικού συστήματος της Γ.Γ.Π.Σ., η δε αρμόδια υπηρεσία της Α.Ε.Π.Π. βεβαιώνει την πληρωμή, τον έλεγχο και τη δέσμευση του παραβόλου.

2. Επειδή, η από 16-10-2017 Προσφυγή στρέφεται κατά διακήρυξης δημόσιου ανοικτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού ανάθεσης σύμβασης άνω των ορίων, CPV: 90911200-8, με κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά βάσει σχέσης ποιότητας/τιμής, που απεστάλη για δημοσίευση στην ΕΕΕΕ την 21-9-2017 και δημοσιεύτηκε στο ΚΗΜΔΗΣ την 26-9-2017 με Μοναδικό ΑΔΑΜ 17PROC001995088 και στο ΕΣΗΔΗΣ την 26-9-2017 με Συστημικό Α/Α 45255. Επομένως, υπάγεται βάσει της κατά τα ως άνω εκτιμώμενης αξίας της Διακήρυξης και δη του χρόνου δημοσίευσης της στο ΚΗΜΔΗΣ, στο πεδίο εφαρμογής των οικείων διατάξεων του Βιβλίου ΙV Ν. 4412/2016 και συνεπώς στη δικαιοδοσία της Α.Ε.Π.Π., ως και την καθ' ύλην αρμοδιότητά της κατ' άρ. 345 παρ. 1 Ν. 4412/2016. Περαιτέρω, η Προσφυγή ασκήθηκε εμπρόθεσμα κατά το άρ. 361 παρ. 1 Ν. 4412/2016 και δη την περίπτωση (γ) (εν προκειμένω, προκύπτει τεκμαιρόμενος χρόνος πλήρους γνώσης η 6-10-2017 τον οποίο και ομοίως δηλώνει ο προσφεύγων ως πραγματικό χρόνο γνώσης στο ίδιο το έντυπο της προσφυγής του), ενώ ο προσφεύγων χρησιμοποίησε το κατ' άρ. 8 παρ. 2 ΠΔ 39/2017 τυποποιημένο έντυπο, το οποίο νομίμως υπογράφηκε από πληρεξούσιο δικηγόρο, νομιμοποιηθέντος δια της οικείας από 13-10-2017 ειδικής εξουσιοδότησης που παρασχέθηκε από τον νόμιμο αντιπρόσωπο του κατ' άρ. 6 του ιδ.

συμφωνητικού ένωσης οικονομικών φορέων, υπεύθυνου για τη διοίκηση της ένωσης οικονομικό φορέα. Ο δε Προσφεύγων καταρχήν έχει άμεσο, προσωπικό και ενεστώως έννομο συμφέρον για την εν γένει άσκηση της Προσφυγής, αφού με την ιδιότητά του ως ένωση επιχειρήσεων δραστηριοποιούμενων στον εν γένει κλάδο που αφορά το αντικείμενο της επίμαχης διακήρυξης, συνιστά προδήλως ενδιαφερόμενο προς ανάθεση σε αυτόν της συγκεκριμένης συμβάσεως, ενώ αυτονόητα θίγεται από τους προσβαλλόμενους με την Προσφυγή του όρους της Διακήρυξης, διότι, όπως ο ίδιος μάλιστα δηλώνει, δεν τον πληροί, καθώς έτσι αποκλείεται από τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό. Το δε ζήτημα περί την έως σήμερα υποβολή ή μη προσφορά του για τον διαγωνισμό, παρότι εξάλλου ο προσφεύγων δηλώνει στην προσφυγή του ότι θα υποβάλει προσφορά, δεν είναι ούτως ή άλλως κρίσιμο στοιχείο περί του ενεστώτος του εννόμου συμφέροντος, δεδομένου ότι ο καταληκτικός χρόνος υποβολής προσφορών στον διαγωνισμό είχε οριστεί για την 25-10-2017 και κατόπιν παρατάθηκε μετά και την Απόφαση ΑΕΠΠ Α/20 που χορήγησε σχετικά προσωρινά μέτρα για το διάστημα έως και την 6-11-2017 και επομένως δεν έχει λήξει εισέτι. Εξάλλου, κατ' άρ. 346 παρ. 1 και 360 παρ. 1 Ν. 4412/2016 το δικαίωμα προδικαστικής προσφυγής επιφυλάσσεται σε όποιον έχει εν γένει συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση, άρα και σε όποιον ενδιαφέρεται για συμμετοχή σε διαγωνισμό όσον αφορά προσβολή διακήρυξης και όχι απλά έχει υποστεί, αλλά και ενδέχεται να υποστεί ζημία από την προσβαλλόμενη, πράγμα που στην περίπτωση της προσβολής όρου διακήρυξης καλύπτει και όποιον προτίθεται μεν να υποβάλει προσφορά πλην όμως η μη νομιμότητα ή ασάφεια των όρων αυτής ενδέχεται να οδηγήσουν στον αποκλεισμό του, άρα και στην ατελέσφορη υποβολή προσφοράς ή σε συμμετοχή του σε διαδικασία παραβιάζουσα τις αρχές της ισότητας, της διαφάνειας και ιδίως του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, με συνέπεια να διακινδυνεύονται τα συμφέροντα του στην ανάθεση της σύμβασης. Περαιτέρω, το έννομο συμφέρον δεν απαιτείται να μνημονεύεται σε ειδικό κεφάλαιο της Προσφυγής ούτε οι τυχόν παραβιαζόμενες διατάξεις νόμου που θα αποτελέσουν τη μείζονα πρόταση του δικανικού συλλογισμού του Κλιμακίου να

τυγχάνουν ρητής επίκλησης, αλλά συμφώνως και με την αρχή *jura novit curia*, αρκεί να προκύπτουν εκ του συνόλου του δικογράφου, ήτοι ακόμη και από τη συσχέτιση των λόγων ακύρωσης με τους προσβαλλόμενους όρους. Επιπλέον, κατ' αναλογία του άρ. 17 παρ. 1 ΠΔ 18/89 το οποίο εν προκειμένω, δεδομένου του χαρακτήρα της προσφυγής ως διοικητικής, θα πρέπει να εφαρμόζεται εισέτι ελαστικότερα υπέρ του συνόλου των διαδίκων, δεν απαιτείται ούτε να προσδιορίζεται ρητά, διακριτως και αυτοτελώς το ειδικό αιτητικό της προσφυγής σε ειδικό κεφάλαιο ή ακόμη ειδικότερα στο Μέρος 11 του τυποποιημένου εντύπου, του οποίου η χρήση τέθηκε προκειμένου να διευκολύνει και τα ειδικότερα Μέρη του προκειμένου να καθοδηγήσουν τους προσφεύγοντες και να διευκολυνθεί και η διαγνωστική διαδικασία και όχι για να τους αποκλείσουν από την προδικαστική προστασία (αναλόγως περί της παρέμβασης ή των απόψεων της διοίκησης), ήτοι δεν αποτελεί στοιχείο του παραδεκτού η μνεία, καίτοι εν προκειμένω λαμβάνει χώρα τέτοια μνεία, σε αυτοτελές κεφάλαιο του ειδικότερου αιτήματος ακύρωσης εν όλω ή εν μέρει κατ' ορισμένα κεφάλαια των προσβαλλόμενων πράξεων, οι οποίες αρκεί να μνημονεύονται (ΟΛΣΤΕ 1981/2005) μετά της σαφούς και ορισμένης διατύπωσης ενός έστω λόγου ακύρωσης (ΣΤΕ 2636/2009), οπουδήποτε εντός του δικογράφου, υπό την προϋπόθεση ότι το σύνολο του δικογράφου επιτρέπει στο εξετάζον Κλιμάκιο να συναγάγει το αντικείμενο της προσφυγής κατ' εκτίμηση και ερμηνεία του. Περαιτέρω, εν προκειμένω ναι μεν ο προσφεύγων ζητά την ακύρωση των προσβαλλόμενων όρων επί τη βάση της μη νομιμότητας και της ασάφειάς τους και δεν επικαλείται ρητώς ότι τα προσβαλλόμενα κριτήρια αξιολόγησης θα τον αποκλείσουν άνευ ετέρου. Πλην όμως τούτο δεν συνιστά αναγκαίο στοιχείο του εννόμου συμφέροντος στην ειδικότερη περίπτωση, ως εν προκειμένω, της προσβολής όρων διακήρυξης, αφού η ίδια η μη νομιμότητα και ιδίως η ασάφεια κριτηρίων αξιολόγησης, αφενός καθιστά δυσχερή τη σύνταξη προσφοράς και αμφίβολο τον τρόπο αξιολόγησης της, άρα και προξενεί επιχειρηματικό κίνδυνο στους μετέχοντες, ενδέχεται δε να παραβιάζει τις αρχές της ισότητας και της διαφάνειας, άρα και του υγιούς ανταγωνισμού. Αφετέρου η ίδια η σύγκυση μεταξύ κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και ανάθεσης, επί της οποίας εξάλλου

υφίσταται αναλυτική νομολογία, ακριβώς επειδή κρίθηκε ως προϋπόθεση των ειδικότερων κρίσεων της νομολογίας αυτής το έννομο συμφέρον των προσφευγόντων, επιτείνει τη σύγχυση και των ίδιων των ενδιαφερομένων για συμμετοχή και την εκ μέρους τους ορθότητα της προσφοράς τους και επιπλέον, ενδέχεται να δημιουργήσει νέα προβλήματα στο στάδιο της αξιολόγησης τεχνικών προσφορών, που θα καταλήξουν σε περαιτέρω αμφισβητήσεις, οι οποίες όμως ενδέχεται να ενέχουν έμμεση αμφισβήτηση των όρων της διακήρυξης, η οποία όμως λόγω της αυτοτέλειας των σταδίων του διαγωνισμού, θα πρέπει να προβληθεί στο στάδιο της διακήρυξης και θα είναι απαράδεκτη αν προβληθεί το πρώτον στο στάδιο της αξιολόγησης. Συνεπώς, ακριβώς για αυτόν τον λόγο ο προσφεύγων έχει πρόδηλο άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον για την προσβολή των επίμαχων κριτηρίων ήδη κατά το στάδιο της διακήρυξης. Επομένως, η Προσφυγή έχει ασκηθεί παραδεκτως και πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξεταστεί περαιτέρω κατ' ουσία.

3. Επειδή, ο προσφεύγων αιτιάται όσον αφορά τα κριτήρια A1 (Επιτυχής-Ποιοτική συνεργασία στο συμβατικό αντικείμενο της καθαριότητας δημοσίων-ιδιωτικών νοσοκομείων με συντελεστή βαρύτητας 40%), A2 (πλήθος και ικανότητες απασχολούμενων υπαλλήλων και στελεχών με συντελεστή βαρύτητας 30%), B1 (προσφερόμενοι πόροι, προσωπικό, μηχανήματα και υλικά, για την εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου, συντελεστής βαρύτητας 20%) και B2 (διαδικασίες, οδηγίες και ανάλογος σχεδιασμός για τη διαχείριση της ποιότητας, του περιβάλλοντος και της ασφάλειας και υγιεινής, συντελεστής βαρύτητας 10%), του όρου 2.3.1 της διακήρυξης, τα οποία σημειωτέον συνιστούν το σύνολο των κριτηρίων αξιολόγησης του προκείμενου διαγωνισμού, ότι συνιστούν κριτήρια ποιοτικής επιλογής συναπτόμενα με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα του διαγωνιζομένου, κατ' άρ.75 παρ. 44 Ν. 4412/2016 και επομένως εσφαλμένα τίθενται ως κριτήρια ανάθεσης, καίτοι η αναθέτουσα έχει, όπως αναγνωρίζει η ο προσφεύγων να βασιστεί σε άλλα κριτήρια ανάθεσης επιπλέον της τιμής. Ότι τα κριτήρια αυτά μπορούν να ελεγχθούν μόνο στο πλαίσιο του ελέγχου συνδρομής των τυπικών

προϋποθέσεων συμμετοχής στον διαγωνισμό. Καθ' ερμηνεία δε του δικογράφου προκύπτει ότι με τα παραπάνω ο προσφεύγων επικαλείται ότι τα κριτήρια αξιολόγησης, κατ' άρ. 86 παρ. 10 επ. Ν. 4412/2016, που συγκροτούν τον παρονομαστή, ήτοι την τελική βαθμολογία περί της ποιότητας της προσφοράς, στον λόγο μεταξύ της τιμής και αυτού, κατά την παρ. 13 του ως άνω άρθρου, ταυτίζονται με τα κριτήρια επιλογής του διαγωνισμού. Ούτως, ο προσφεύγων, ασχέτως του εσφαλμένου τρόπου διατύπωσης του αιτητικού του που δεν είναι κρίσιμο στοιχείο περί του αντικειμένου έρευνας δια της προδικαστικής προσφυγής και της ανεύρεσης του ειδικότερα προσβαλλομένου σκέλους της προσβαλλομένης πράξεως, δεν προσβάλλει μόνο το άρ. 2.3.1 περί κριτηρίων αξιολόγησης και ανάθεσης, άρα και τα άρ. 2.2.6 και 2.2.7 της διακήρυξης περί των κριτηρίων επιλογής που αυτά περιγράφουν και αναφέρουν. Εξάλλου (βλ. και Απόφαση ΑΕΠΠ 98/2017), η εξουσία ελέγχου του Κλιμακίου αυτονόητα προσδιορίζεται και περιορίζεται μεν από το συγκεκριμένο και ορισμένο των ενώπιον του προβαλλόμενων ισχυρισμών, τους οποίους ελέγχει κατά νόμο και ουσία κατ' άρ. 367 παρ. 1 Ν. 4412/2016, εφόσον σε κάθε περίπτωση συγκεκριμενοποιεί ο φέρων το βάρος επίκλησης των ισχυρισμών του προσφεύγων, τουλάχιστον κατά το ουσιαστικό υπόβαθρο του προβαλλόμενου εξ αυτού λόγου.. Όμως, σύμφωνα και με όσα ήδη αναφέρθηκαν ανωτέρω στη σκ. 2, η κατά την ως άνω διάταξη εξουσία ελέγχου, ως προσδιοριζόμενη αποκλειστικά από το πραγματικό που επικαλείται ο προσφεύγων και εν γένει προκύπτει από το σύνολο του δικογράφου του, το οποίο το Κλιμάκιο οφείλει να ερμηνεύσει ώστε να εξάγει το αντικείμενο της διαφοράς, δεν εξαρτάται από κάποια χρεία ειδικής διατυπώσεως σε συγκεκριμένο κεφάλαιο του εντύπου της προδικαστικής προσφυγής ή συμπερίληψης του αντικειμένου της διαφοράς και του ειδικότερα προσβαλλόμενου σκέλους της προσβαλλομένης σε αυτοτελές σημείο μετά συγκεκριμένου πανηγυρικού τύπου. Τούτο σημαίνει ότι και οι ειδικότεροι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος αρκεί να προκύπτουν από το σύνολο του δικογράφου, ομοίως άνευ χρείας πανηγυρικής διατύπωσης ή ειδικής και αυτοτελούς διατύπωσης. Περαιτέρω, ο προσφεύγων επικαλείται ότι μη νομίμως

καθορίζονται ως κριτήρια αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών τα κριτήρια 1. της προηγούμενης εμπειρίας, 2. του απασχολούμενου προσωπικού και 3. της οικονομικής κατάστασης των διαγωνιζομένων, καθώς αυτά δεν προβλέπονται ως κριτήρια ανάθεσης στο άρ. 86 Ν. 4412/2016 και συνεπώς εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των διαγωνιζομένων. Περαιτέρω, ότι τα κριτήρια Α1 και Β2, επιπλέον των ανωτέρω, αφενός δεν σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης, αφετέρου είναι γενικά και αόριστα. Η δε αναθέτουσα κατέθεσε απόψεις με το με αρ. πρωτ. 14681/25-10-2017 έγγραφό της, με το οποίο επεξηγεί αναλυτικά τον τρόπο με τον οποίο θα αξιολογήσει έκαστο από τα παραπάνω κριτήρια και συνεπώς τις αναλυτικές παραμέτρους που θα λάβει υπόψη για την αξιολόγησή και βαθμολόγηση των τεχνικών προσφορών, το οποίο πράττει επαναλαμβάνοντας τα αντίστοιχα στοιχεία που υφίστανται ήδη εντός της διακήρυξης, επικαλείται ότι είχε θέσει τις τεχνικές προδιαγραφές του εν λόγω διαγωνισμού σε δημόσια διαβούλευση το 2016 και δεν κατατέθηκαν παρατηρήσεις ισχυρίζεται δε ότι η επαγγελματική πείρα και η κατάρτιση του αναδόχου, η επιτυχής και ποιοτική συνεργασία επί του αντικειμένου και η οργάνωση, προσόντα και πείρα του προσωπικού του αναδόχου είναι κρίσιμης σημασίας για την απόδοση της σύμβασης και ως εκ τούτου συνιστούν νόμιμα κριτήρια ανάθεσης. Περαιτέρω, ότι το κριτήριο Β2 σκοπεί στη διασφάλιση “πράσινων δημοσίων συμβάσεων” και εξάλλου κατά τον Ν. 4412/2016 δύνανται να συνεκτιμώνται ως κριτήρια ανάθεσης και στοιχεία που αφορούν αισθητικά, λειτουργικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του συμβατικού αντικειμένου. Επιπλέον, ότι ο Ν. 4412/2016 της παρέχει ευχέρεια λήψης υπόψη και άλλων κριτηρίων ανάθεσης πλην αποκλειστικώς του κόστους. Συνεπεία τούτων, ζητά την απόρριψη της προσφυγής ως προς το σύνολο των κεφαλαίων και αιτημάτων της, κύριων και επικουρικών.

4. Επειδή, η διακήρυξη, ιδίως σελ. 87-88 και βλ. και σελ. 88-90 αυτής, περιλαμβάνει αναλυτικά κατάσταση ανά έκαστο εκ των ως άνω 4 κριτηρίων αξιολόγησης, στην οποία επεξηγεί ποιες παράμετροι θα ληφθούν υπόψη για την αξιολόγηση για καθένα από αυτά, ποιες λεπτομέρειες θα

αξιολογηθούν επί του καθενός ως προς τη διαμόρφωση του βαθμού ανά κριτήριο και πως οι υποψήφιοι, με την επίκληση ποιων πληροφοριών, τι είδους έγγραφα και μελέτες και τι πιστοποιητικά, δύνανται να αποδείξουν την εκ μέρους τους ειδική πλήρωση του καθενός και να διεκδικήσουν την υψηλότερη δυνατή ανά έκαστο βαθμολογία. Περαιτέρω, διευκρινίζει πως όλα τα παραπάνω στοιχεία, πληροφορίες και έγγραφα που σχετίζονται με τα κριτήρια αξιολόγησης, θα πρέπει επί ποινή αποκλεισμού να προσκομιστούν με την τεχνική προσφορά εξαρχής. Στο δε υπόδειγμα φύλλου συμμόρφωσης που επισυνάπτει και το οποίο θα πρέπει να συμπληρώσει ο ανάδοχος, περιλαμβάνει και ειδικό πίνακα επί των κριτηρίων αξιολόγησης. Εξάλλου, οι παραπάνω κρίσιμες για τη σύνταξη και υποβολή ορθής προσφοράς, ισότητα μεταχείρισης και βαθμολόγησης των διαγωνιζομένων και διαφάνειας κατά το στάδιο της αξιολόγησης τεχνικών προσφορών, έχουν εξαρχής καταστεί αναπόσπαστο τμήμα της διακήρυξης, δεσμεύοντας την αναθέτουσα ως προς τον τρόπο και την αιτιολογία με την οποία θα αξιολογήσει και θα βαθμολογήσει τις προσφορές, διευκολύνοντας ούτως και τη δυνατότητα ελέγχου εκ μέρους των συμμετεχόντων επί της αιτιολόγησης της βαθμολογίας των προσφορών τους από την αναθέτουσα. Περαιτέρω, δια της ενσωματώσεως τους στα έγγραφα της σύμβασης έχουν αποκτήσει πλήρη και επαρκή δημοσιότητα διαρκούσα καθ' όλο το διάστημα από τη δημοσίευση της διακήρυξης έως και τον καταληκτικό χρόνο υποβολής προσφορών. Επομένως, δεν προκύπτει γενικότητα, ασάφεια ή αοριστία στον τρόπο διατύπωσης κανενός εκ των 4 κριτηρίων αξιολόγησης, εκ των οποίων εξάλλου προσβάλλονται υπό την ειδικότερη αυτή αιτίαση, και κατά τα παραπάνω αβασίμως, μόνο τα Α1 και Β2. Εξάλλου, ο προσφεύγων δεν εξηγεί τον λόγο για τον οποίο τα ως άνω δύο κριτήρια είναι γενικά και αόριστα ή δυσχεραίνουν λόγω τυχόν ασάφειάς τους την υποβολή της προσφοράς του ή καθιστούν αμφίβολο και αδιαφανή τον τρόπο με τον οποίο θα βαθμολογηθούν ειδικότερα και συνεπώς, η ειδικότερη ως άνω αιτίασή του προβάλλεται επιπλέον και αορίστως.

5. Επειδή, κατά το άρ. 75 παρ. 1 και 4 Ν. 4412/2016 προβλέπεται ότι “1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν: α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης.... 4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. Μια αναθέτουσα αρχή μπορεί να θεωρεί ότι ένας οικονομικός φορέας δεν διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες εάν διαπιστώσει ότι ο οικονομικός φορέας έχει συγκρουόμενα συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την εκτέλεση της σύμβασης.”. Επειδή, κατά το άρ. 86 Ν. 4412/2016 προβλέπεται ότι “1... οι αναθέτουσες αρχές βασίζουν την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. 2. Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής προσδιορίζεται βάσει της τιμής ή του κόστους, με χρήση προσέγγισης κόστους-αποτελεσματικότητας, όπως της κοστολόγησης του κύκλου ζωής, σύμφωνα με το άρθρο 87 και μπορεί να περιλαμβάνει τη βέλτιστη σχέση ποιότητας - τιμής, η οποία εκτιμάται βάσει κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ποιοτικών, περιβαλλοντικών ή/και

κοινωνικών πτυχών που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης. Στα κριτήρια αυτά μπορούν να περιλαμβάνονται, ιδίως: α) η ποιότητα, περιλαμβανομένης της τεχνικής αξίας, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, η προσβασιμότητα, ο σχεδιασμός για όλους τους χρήστες, τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και καινοτόμα χαρακτηριστικά και η εμπορία και οι σχετικοί όροι, β) η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σύμβασης, στην περίπτωση που η ποιότητα του διατεθέντος προσωπικού μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης, γ) η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική υποστήριξη, δ) οι όροι παράδοσης, όπως η ημερομηνία παράδοσης, η διαδικασία και η προθεσμία παράδοσης ή η προθεσμία ολοκλήρωσης ή περαίωσης... 5. Στα κριτήρια της παραγράφου 2 στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών, μπορούν να περιλαμβάνονται επιπλέον και ιδίως η ορθότητα αντίληψης από τον οικονομικό φορέα του αντικείμενου και των απαιτήσεων της σύμβασης, η επιτυχής επισήμανση προβλημάτων κατά την υλοποίηση και η διαμόρφωση κατάλληλων προτάσεων για την επίλυσή τους, η επαρκής ανάλυση - εξειδίκευση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας της μεθοδολογίας υλοποίησης και των απαραίτητων εργαλείων υποστήριξης της εφαρμογής της, καθώς και η αποτελεσματική επικοινωνία του οικονομικού φορέα με την αναθέτουσα αρχή, κατά το στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης, ο αποτελεσματικός προσδιορισμός - τεκμηρίωση των κρίσιμων παραγόντων επιτυχίας και παρουσίαση εναλλακτικών τρόπων διασφάλισης τους, η ορθολογική ανάλυση του αντικείμενου της σύμβασης σε ενότητες εργασιών και σύνδεσή τους με τα ελάχιστα απαιτούμενα παραδοτέα και το χρονοδιάγραμμα που περιγράφονται στις τεχνικές προδιαγραφές αυτού, η πληρότητα - επάρκεια του καθορισμού των περιεχομένων των προσφερομένων παραδοτέων και τεκμηρίωση της διασφάλισης εφαρμοσιμότητας των λύσεων που προτείνονται, η καταλληλότητα του μοντέλου οργάνωσης της παροχής των υπηρεσιών, η επάρκεια και σαφήνεια κατανομής αρμοδιοτήτων στα μέλη της Ομάδας Έργου, τα επίπεδα διοίκησης. 8. Τα κριτήρια ανάθεσης θεωρούνται ότι συνδέονται με το αντικείμενο της δημόσιας σύμβασης, εφόσον συνδέονται με

τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που θα παρασχεθούν στο πλαίσιο της σύμβασης σε σχέση με οποιαδήποτε πτυχή της και σε οποιοδήποτε από τα στάδια του κύκλου ζωής της, περιλαμβανομένων και των παραγόντων που εμπλέκονται: α) στη συγκεκριμένη διαδικασία παραγωγής, διάθεσης ή εμπορίας των εν λόγω έργων, αγαθών ή υπηρεσιών ή β) στη συγκεκριμένη διαδικασία άλλου σταδίου του κύκλου ζωής της, έστω και αν οι εν λόγω παράγοντες δεν αποτελούν μέρος της υλικής υπόστασής της. 9. Τα κριτήρια ανάθεσης δεν έχουν ως αποτέλεσμα την παροχή απεριόριστης ελευθερίας επιλογής στην εν λόγω αναθέτουσα αρχή. Διασφαλίζουν τη δυνατότητα αποτελεσματικού ανταγωνισμού και συνοδεύονται από προδιαγραφές που επιτρέπουν την αποτελεσματική επαλήθευση των πληροφοριών που παρέχονται από τους προσφέροντες, προκειμένου να αξιολογείται ο βαθμός συμμόρφωσής τους προς τα κριτήρια ανάθεσης. Εάν υπάρχουν αμφιβολίες, οι αναθέτουσες αρχές επαληθεύουν αποτελεσματικά την ακρίβεια των πληροφοριών και αποδείξεων, τις οποίες παρέχουν οι προσφέροντες. 10. Η αναθέτουσα αρχή διευκρινίζει στα έγγραφα της σύμβασης την σχετική στάθμιση που προσδίδει σε καθένα από τα κριτήρια που έχουν επιλεγεί για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, εκτός εάν αυτό καθορίζεται μόνο βάσει της τιμής. ... 11. Το άθροισμα των σχετικών συντελεστών βαρύτητας των Ομάδων κριτηρίων αξιολόγησης ανέρχεται σε κάθε περίπτωση σε 100... Κάθε κριτήριο αξιολόγησης βαθμολογείται αυτόνομα με βάση τα στοιχεία της προσφοράς. Η βαθμολόγηση πρέπει να είναι πλήρως και ειδικά αιτιολογημένη και να περιλαμβάνει υποχρεωτικά, εκτός από τη βαθμολογία, και την λεκτική διατύπωση της κρίσης ανά κριτήριο...". Κατά τα παραπάνω, τα κριτήρια "ποιοτικής επιλογής" και τα κριτήρια "αξιολόγησης"/"ανάθεσης", στο πλαίσιο διαγωνισμού με κριτήριο ανάθεσης τη συμφερότερη προσφορά βάσει σχέσης ποιότητας/τιμής, συνιστούν απολύτως διακριτές έννοιες, που ορίζουν διακριτές και αυτοτελείς φάσεις της διαγωνιστικής διαδικασίας, ως δύο διαδοχικά βήματα εντός του σταδίου αξιολόγησης τεχνικής προσφοράς-δικαιολογητικών, με τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής να συνιστούν το προαπαιτούμενο για την το πρώτον καταρχήν έγκριση συμμετοχής του υποψηφίου στο στάδιο αυτό, η

οποία συνιστά αυτονόητη προϋπόθεση για την περαιτέρω, εντός του ίδιου σταδίου, βαθμολόγηση της τεχνικής προσφοράς, η οποία λαμβάνει χώρα βάσει των κριτηρίων αξιολόγησης. Και ύστερα, στο στάδιο των οικονομικών προσφορών, εξάγεται η προσφερόμενη τιμή, η οποία συνιστά τον αριθμητή στο οικείο κλάσμα, εκ του οποίου συνίσταται το κριτήριο. Οι ως άνω δύο φάσεις έχουν ούτως ή άλλως διαφορετικό στόχο, τόσο ουσιαστικά όσο και διαδικαστικά (πρβλ. ΕλΣυν Τμ. VI 255/2012). Ειδικότερα, από διαδικαστικής πλευράς, τα κριτήρια επιλογής καθορίζουν το καταρχήν αποδεκτό της προσφοράς, ενώ τα κριτήρια αξιολόγησης το πρόσωπο του προσωρινού αναδόχου, ήτοι εκείνου με τη συμφερότερη προσφορά, μεταξύ των καταρχήν αποδεκτών, ως εκρίθησαν δια των κριτηρίων επιλογής προηγουμένως, διαγωνιζομένων. Από ουσιαστικής πλευράς, τα κριτήρια επιλογής σκοπούν στη διασφάλιση ενός ελάχιστου ανεκτού επιπέδου καταλληλότητας, ικανότητας και επάρκειας των υποψηφίων αναδόχων, άνευ της υπέρβασης του οποίου δεν είναι καν επιθυμητή και ούτως προαποκλείεται από τη διακήρυξη, από την αναθέτουσα, όχι μόνο η ανάθεση της σύμβασης στον συγκεκριμένο μη επαρκή υποψήφιο, αλλά και η ίδια η εν γένει ανάθεσή της σε κάποιον εκ των συμμετεχόντων, εφόσον ουδείς εξ αυτών δεν καλύψει αυτό το ελάχιστο επίπεδο. Έτσι, τα κριτήρια επιλογής καθορίζουν εν τοις πράγμασι μέσω μιας προεπιλογής, έναν κύκλο συμμετεχόντων, οιοσδήποτε εκ των οποίων είναι καταρχήν επαρκής για την ανάθεση σε αυτόν της σύμβασης, με τα κριτήρια αξιολόγησης ή το κριτήριο ανάθεσης της τιμής, αν ο διαγωνισμός διεξάγεται βάσει αποκλειστικά του τελευταίου, να ορίζουν την τελική φάση επιλογής μεταξύ αυτού του κύκλου και να συγκεκριμενοποιούν τον πλέον επιθυμητό προς ανάθεση υποψήφιο μεταξύ περισσότερων καταρχήν επιθυμητών (πρβλ. ΔΕΕ, Beentjes, σκέψεις 15 και 16, και Λιανάκης, σκέψη 26). Κατ' αποτέλεσμα, ακριβώς λόγω της ως άνω διάστασης στόχου, προτεραιότητας μεταξύ τους και θέσης τους στη λογική διαδικασία του διαγωνισμού, υφίσταται και διάκριση ως προς το περιεχόμενο τους και τις επιμέρους παραμέτρους που συγκροτούν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής και τα κριτήρια ανάθεσης (πρβλ. Δ. Ράικος, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Αθήνα 2014, σελ. 476). Έτσι, τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής έχουν μεγαλύτερη

σημασία, όταν το κριτήριο ανάθεσης είναι αποκλειστικά η τιμή, αφού μαζί με τις τεχνικές προδιαγραφές (οι οποίες όμως αφορούν αυτό καθαυτό το προϊόν/υπηρεσία) συνιστούν το μόνο στοιχείο διασφάλισης επάρκειας και καταλληλότητας της προσφοράς (τα δε κριτήρια ποιοτικής επιλογής επικεντρώνοντας στο πρόσωπο του προσφέροντος και τις ικανότητές του). Είναι δε αυτονόητο ότι ο συνδυασμός, σχετικώς αυστηρότερων κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και κριτηρίου ανάθεσης με βάση αποκλειστικά την τιμή, είναι καταλληλότερος σε διαγωνισμούς προμηθειών, όταν μάλιστα η διασφάλιση εύρεσης της καταλληλότερης προσφοράς, δύναται να επιτευχθεί με τη θέσπιση επαρκών τεχνικών προδιαγραφών, αντί ιδιαιτέρως περιοριστικού κριτηρίου αξιολόγησης (ΣτΕ ΕΑ 573/2009), από ο,τι σε διαγωνισμούς υπηρεσιών, όπου συνήθως, αυτονόητα εκ της φύσεως της ανά περίπτωση υπηρεσίας, το συμβατικό αντικείμενο είναι πιο σύνθετο ως προς την αξιολόγηση του και τη διάγνωση της καταλληλότητας, πόσο μάλλον της συγκριτικής υπεροχής μιας προσφοράς από μια άλλη ως προς την ποιότητα και επομένως η ίδια η λογική διαδικασία της αξιολόγησης απαιτεί μεγαλύτερη ανάμιξη του ανθρώπινου παράγοντα και κριτικής, ως και συγκριτικής σκέψης. Αντίθετα, σε διαδικασίες ανάθεσης με κριτήριο τη συμφερότερη προσφορά βάσει σχέσης ποιότητας-τιμής, τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής δεν θα πρέπει να εισέρχονται στο πεδίο ανάδειξης του «καταλληλότερου» δια της θεσπίσεως υψηλών απαιτήσεων και όρων αφού αυτά μπορούν να καλυφθούν από τα κριτήρια αξιολόγησης. Ο ρόλος των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής σε αυτή την περίπτωση, αφορά περισσότερο τις ελάχιστες αντικειμενικά απαιτούμενες (όπως επί παραδείγματι η κατοχή απαραίτητων κατά νόμον προσόντων για την ανάληψη και εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου ή η κατοχή εκ μέρους του προϊόντος των νόμιμων ή ελαχίστων επαρκών για λόγους ασφαλείας προϋποθέσεων ή η κατοχή από τον οικονομικό φορέα των πλέον στοιχειωδών ικανοτήτων που διασφαλίζουν ότι η αναθέτουσα δεν διακινδυνεύει με την επιλογή του συγκεκριμένου προμηθευτή ή προϊόντος/υπηρεσίας τα συμφέροντά της ή ότι η περαιτέρω αξιολόγηση της τεχνικής προσφοράς του δεν θα αποβεί πρόδηλη σπατάλη χρόνου), γενικής υφής (υπό την έννοια ότι πρέπει να επικεντρώνουν περισσότερο σε γενικά

προσόντα του υποψηφίου και όχι σε προσόντα άμεσα συναπτόμενα με το ειδικό περιεχόμενο του συμβατικού αντικείμενου, πλην όσων αφορούν την ίδια τη νομιμότητα παροχής και ασφάλεια του προϊόντος/υπηρεσίας), περισσότερο συνεχόμενες με το πρόσωπο του υποψηφίου (υπό την έννοια ότι επικεντρώνουν περισσότερο σε προσόντα, πιστοποιήσεις, οικονομικά στοιχεία, άδειες κλπ που αφορούν τον οικονομικό φορέα και όχι το ίδιο το προϊόν/υπηρεσία, με εξαίρεση τις όποιες υποκειμενικά αξιολογούμενες ικανότητες και στοιχεία του προσώπου του οικονομικού φορέα που συναρτώνται με αυτό καθαυτό το συμβατικό αντικείμενο, στοιχείο που παραπέμπει σε κριτήριο αξιολόγησης, βλ. και άρ. 86 παρ. 5 Ν. 4412/2016) και δυνάμενες να αξιολογηθούν περί της συνδρομής τους με δέσμιο τρόπο από την αναθέτουσα (υπό την έννοια ότι εκ φύσεώς τους καταλείπουν την ελάχιστη δυνατή διακριτική ευχέρεια και περιθώριο κρίσης στην τελευταία για τη διάγνωση συνδρομής τους, υπό μια απλή καταφατική ή αποφατική απάντηση άμεσα συναγόμενη εκ των προσκομιζομένων εγγράφων) παραμέτρους, οι οποίες διασφαλίζουν ότι αφενός η επιλογή ενός οποιουδήποτε εκ των αποδεκτών οικονομικών φορέων δύναται να εξυπηρετήσει καταρχήν το συμφέρον της αναθέτουσας και να καταλήξει στη νόμιμη, έγκαιρη, ασφαλή και στοιχειωδώς ικανοποιητική εκτέλεση του συμβατικού αντικείμενου. Τα δε κριτήρια αξιολόγησης, αντίστοιχα, υπεισέρχονται σε εις βάθος εκτίμηση των επιμέρους, καθοριζόμενων από την αναθέτουσα ως κρίσιμων, πτυχών του ειδικότερου τρόπου με το οποίο το συμβατικό αντικείμενο θα εκτελεστεί και η δια της συμβάσεως ανάγκη και συμφέρον θα ικανοποιηθούν. Επιτρέπουν πιο ανοικτή διατύπωση που αφήνει περιθώριο για μεγαλύτερη κριτική ευχέρεια εκ μέρους του οργάνου αξιολόγησης και δυνατότητα διαβάθμισης της κρίσης επί της ποιότητας της προσφοράς σε περισσότερα επιμέρους επίπεδα ικανοποίησης (βαθμολόγηση), ενώ αποσκοπούν στη βέλτιστη ποιοτικά, και όχι ελάχιστα αποδεκτή ποιοτικά, λύση. Ως εκ τούτου, τα αναφερόμενα στις διατάξεις των οδηγιών «κριτήρια επιλογής» δεν δύναται να αναχθούν ως επιμέρους κριτήρια ανάθεσης όταν μπορούν να συνεκτιμηθούν μόνο στη φάση ελέγχου της συνδρομής των τυπικών προϋποθέσεων συμμετοχής στον

διαγωνισμό και συνδέονται ουσιωδώς με την επιλογή των διαγωνιζομένων. Εξάλλου, δεν είναι επιτρεπτή η υιοθέτηση ως κριτηρίων ανάθεσης και αξιολόγησης, κριτηρίων, τα οποία δεν αποσκοπούν στον εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας προσφοράς, αλλά συνδέονται με την εκτίμηση της καταλληλότητας των διαγωνιζομένων να εκτελέσουν τη σύμβαση (ΕλΣυν Τμ Μειζ 514/2012).

6. Επειδή, εξάλλου, (βλ. ΕΑΑΔΗΣΥ Κατευθυντήριες Οδηγίες 11 και 13), οι όροι επιλογής ή αποκλεισμού των διαγωνιζομένων καθώς και τα κριτήρια αναθέσεως πρέπει απαραίτητως να αναφέρονται εκ των προτέρων και με σαφήνεια στην ίδια τη διακήρυξη του διαγωνισμού, να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια που εξασφαλίζουν την τήρηση της αρχής της διαφάνειας, της αρχής της αποφυγής των διακρίσεων και της αρχής της ίσης μεταχείρισης, εγγυώνται την αξιολόγηση των προσφορών υπό συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού, θα πρέπει να συνέχονται με το συμβατικό αντικείμενο και να μην είναι ιδιαίτερα επαχθή και δυσανάλογα του σκοπούς τους, προκειμένου να διευρύνεται ο κύκλος των υποψηφίων. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από παγία ενωσιακή νομολογία (ΔΕΕ, απόφαση της 24^{ης} Ιανουαρίου 2008, C-532/06, Λιανάκης, σκέψεις 26 επ. Συλλογή 2008 I-251), δεν αποκλείεται θεωρητικώς η ταυτόχρονη πραγματοποίηση του ελέγχου της καταλληλότητας των διαγωνιζομένων και της αναθέσεως της εκτελέσεως της συμβάσεως, γεγονός παραμένει ότι οι δύο αυτές διαδικασίες είναι αυτοτελείς και διέπονται από διαφορετικούς κανόνες (βλ., επ' αυτού, ως προς τις συμβάσεις δημοσίων έργων, απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1988, 31/87, Beentjes, Συλλογή 1988, σ. 4635, σκέψεις 15 και 16). Ο μεν έλεγχος της καταλληλότητας των διαγωνιζομένων γίνεται από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με τα κριτήρια οικονομικής, χρηματοδοτικής και τεχνικής ικανότητας (καλούμενα κριτήρια ποιοτικής επιλογής) του άρ. 75 Ν. 4412/2016 εν προκειμέν, ενώ αντίθετα η ανάθεση της εκτελέσεως της συμβάσεως βασίζεται στα κριτήρια του άρ. 86 Ν. 4412/2016, ήτοι μεταξύ άλλων και στη συμφερότερη βάσει σχέσης ποιότητας/τιμής προσφοράς, η οποία συγκροτείται και εξάγεται με

βαθμολόγηση των προσφορών, η οποία με τη σειρά της λαμβάνει χώρα μέσω ορισθέντων δια της διακήρυξης κριτηρίων αξιολόγησης. Επομένως, τα κριτήρια αυτά της αξιολόγησης, καίτοι δεν ταυτίζονται εννοιολογικά με τα κριτήρια ανάθεσης, ως συγκροτούντα το κριτήριο ανάθεσης της συμφερότερης βάσει σχέσης ποιότητας/τιμής προσφοράς, ταυτίζονται, λόγω κοινού νομικού λόγου, με τα κριτήρια ανάθεσης όσον αφορά τους περιορισμούς που τίθενται στις αναθέτουσες ως προς τη διαμόρφωση και επιλογή τους. Περαιτέρω, η επιλογή των κριτηρίων ανάθεσης, άρα και αξιολόγησης, παρότι ανάγεται στην ευχέρεια της αναθέτουσας, δεν μπορεί να αναφέρεται παρά μόνο στα κριτήρια που αφορούν τον εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς (βλ. επ' αυτού, ως προς τις συμβάσεις δημοσίων έργων, αποφάσεις Beentjes, σκέψη 19, της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00, SIAC Construction, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 35 και 36, καθώς και, ως προς τις δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, C-513/99, Concordia Bus Finland, Συλλογή 2002, σ. I-7213, σκέψεις 54 και 59, και της 19ης Ιουνίου 2003, C-315/01, GAT, Συλλογή 2001, σ. I-6351, σκέψεις 63 και 64). Συνεπώς, αποκλείονται ως «κριτήρια αναθέσεως», άρα και αξιολόγησης, τα κριτήρια που δεν σκοπούν στον εντοπισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, αλλά συνδέονται κυρίως με την εκτίμηση της καταλληλότητας των διαγωνιζομένων να εκτελέσουν την εν λόγω σύμβαση. Περαιτέρω, όταν η ανάθεση της συμβάσεως γίνεται βάσει του κριτηρίου της πλέον συμφέρουσας προσφοράς βάσει σχέσης ποιότητας/τιμής, καταλείπεται στην αναθέτουσα αρχή περιθώριο επιλογής ως προς τον καθορισμό των επί μέρους κριτηρίων αξιολόγησης, τα οποία λαμβάνονται υπ' όψιν για την επιλογή του αναδόχου. Και ναι μεν, εκτός από την προσφερομένη τιμή, μπορεί να τίθενται και κριτήρια συνδεδεμένα με την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών και την οργάνωση του διαγωνιζομένου για την εκτέλεση της συγκεκριμένης συμβάσεως και μάλιστα η επιλογή αυτή προκρίνεται στο νέο ενωσιακό πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων, δεν δύνανται, ωστόσο, να ανάγονται σε κριτήρια αναθέσεως, τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρ. 75 Ν. 4412/2016, δηλαδή τα στοιχεία εκείνα, βάσει των οποίων

πιστοποιείται η νομική καταλληλότητα, η οικονομική φερεγγυότητα και η τεχνική και επαγγελματική επάρκεια των διαγωνιζομένων, προκειμένου να τους επιτραπεί η συμμετοχή στον διαγωνισμό («κριτήρια ποιοτικής επιλογής»), εφόσον, πάντως, τα στοιχεία αυτά δεν συνδέονται με τον τρόπο εκτέλεσης της συγκεκριμένης προς ανάθεση υπηρεσίας και συνεπώς, μόνον στο πλαίσιο του ελέγχου της συνδρομής των τυπικών προϋποθέσεων συμμετοχής στον διαγωνισμό μπορούν να εκτιμηθούν (πρβλ. απόφαση Beentjes, σκέψεις 17 έως 20 και 24, απόφαση της 19.6.2003, C 315/2001, Gesellschaft für Abfallentsorgungs-Technik GmbH (GAT) σκέψεις 59 έως 67, Λιανάκης, σκέψεις 26 έως 32, καθώς και ΠΕΚ απόφαση της 6.7.2005, T 148/2004, TQ3 Travel Solutions Belgium SA/Επιτροπής Ε.Κ., σκέψεις 86-89, απόφαση της 12.11.2009, C- 199/2007, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, σκέψεις 51 έως 53, ΣΤΕ ΕΑ 1148/2009, 1318/2009, 100/2009, 1091/2006, 137/2012). Επομένως, κατά τα παραπάνω δεν αποκλείεται άνευ ετέρου, η συμπερίληψη στα κριτήρια αξιολόγησης και στοιχείων τα οποία περιλαμβάνονται και στα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, υπό τον όρο όμως ότι συναρτώνται αντικειμενικώς με τον τρόπο εκτέλεσης του συμβατικού αντικειμένου, ιδίως μάλιστα επί διαδικασιών ανάθεσης σύμβασης περί υπηρεσία. Εξάλλου, κατά το άρ. 86 παρ. 2 εδ. β' Ν. 4412/2016, σύμφωνα και με το νέο ενωσιακό δίκαιο δημοσίων συμβάσεων, στα αναφερόμενα ενδεικτικά, κριτήρια αξιολόγησης συγκαταλέγεται ρητά *«η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σύμβασης, στην περίπτωση που η ποιότητα του διατεθέντος προσωπικού μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης»*, στοιχείο που συσχετίζεται και με τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής περί την τεχνική και επαγγελματική επάρκεια, όπως προσδιορίζονται στο Μέρος II παρ. β' του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ενώ κατά την παρ. στ' του τελευταίου τα πτυχία και λοιπά επαγγελματικά προσόντα του παρόχου ή των διευθυντικών στελεχών του δύνανται να θεωρηθούν κριτήριο ποιοτικής επιλογής περί την τεχνική και επαγγελματική επάρκεια, υπό την προϋπόθεση ότι η ίδια η διακήρυξη δεν τα καθορίζει συγχρόνως και ως κριτήριο αξιολόγησης.

Επομένως, ιδίως το νέο ενωσιακό δίκαιο δημοσίων συμβάσεων επιτρέπει μια εν μέρει καταρχήν επικάλυψη μεταξύ κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και αξιολόγησης (βλ. και ήδη τέτοια στροφή επί της εφαρμογής του προϊσχύσαντος του νυν ισχύοντος, ενωσιακού δικαίου, ΔΕΕ, απόφαση της 26ης Μαρτίου 2015, C-601/13, Ambisig, Ψηφιακή Συλλογή ECLI:EU:C:2015:204, σκέψεις 31-35).

7. Επειδή, από όλα τα παραπάνω προμνημονευθέντα προκύπτουν τα εξής. Ακόμη και αν υφίσταται μια επικάλυψη σε επίπεδο εν γένει περιεχομένου και τιτλοφόρησης μεταξύ των δύο κατηγοριών κριτηρίων, η επιμέρους διατύπωση, επεξήγηση ως και παραπομπή περί των εγγράφων που αποδεικνύουν έκαστο εξ αυτών, θα πρέπει να καθορίζουν μια διάκριση ως προς τις ειδικότερες πτυχές του ίδιου καταρχήν προσόντος ή τα ειδικότερα πρόσωπα στα οποία πρέπει να συντρέχει ή τον τρόπο καταρχήν επίτευξης του προσόντος, αναλόγως των οποίων η εκπλήρωση του ίδιου καταρχήν προσόντος θα ληφθεί υπόψη ως κριτήριο επιλογής ή αξιολόγησης. Τούτο προκύπτει εξάλλου και από την οικεία ενωσιακή νομολογία, η οποία ανάγεται πάντως στο προ της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ νέο πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις, περί του ότι δεν επιτρέπεται μια διακήρυξη να προβλέπει τόσο στο στάδιο ποιοτικής επιλογής, όσο και στο στάδιο ανάθεσης την αξιολόγηση της εμπειρίας στις τεχνικές και οργανωτικές απαιτήσεις της σύμβασης που προσκομίζει ο υποψήφιος οικονομικός φορέας ως και κάθε στοιχείο περί την τεχνική του ικανότητα, καθώς έτσι δεν επιτυγχάνεται ο απαιτούμενος διαχωρισμός των κριτηρίων (βλ. ΠΕΚ, Απόφαση 8ης Δεκεμβρίου 2011, T-39/08, Ευρωπαϊκή Δυναμική, Συλλογή 2011 II-437, σκ. 24 επ.), Ειδικώς όμως, όσον αφορά τις συμβάσεις προμηθειών ή γενικών υπηρεσιών, όπως εν προκειμένω, πλήρης ταύτιση και δη ως προς το ειδικότερο περιεχόμενο του επίμαχου προσόντος, μεταξύ ενός κριτηρίου επιλογής και ενός κριτηρίου αξιολόγησης είναι απολύτως περιττή, υπό την έννοια ότι ο καθορισμός ενός ταυτόσημου πλήρως προσόντος, το οποίο έως ένα σημείο εκπλήρωσης του συνιστά κριτήριο ποιοτική επιλογής και από αυτό το σημείο και έπειτα κριτήριο αξιολόγησης δεν επάγεται καμία έννομη συνέπεια. Τούτο, προκύπτει εκ

πλαγίου εξάλλου ερμηνεία της διάταξης του άρ. 86 παρ. 13 Ν. 4412/2016 προβλέπει ότι *“Στις διαδικασίες συναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, η βαθμολογία κάθε κριτηρίου αξιολόγησης κυμαίνεται από 100 έως 120 βαθμούς. Η βαθμολογία είναι 100 βαθμοί για τις περιπτώσεις που ικανοποιούνται ακριβώς όλοι οι όροι των τεχνικών προδιαγραφών. Η βαθμολογία αυτή αυξάνεται έως 120 βαθμούς όταν υπερκαλύπτονται οι τεχνικές προδιαγραφές. Η συνολική βαθμολογία όπως προκύπτει από τον τύπο της παρ. 11 κυμαίνεται από 100 έως 120 βαθμούς.”*. Αυτό σημαίνει, ότι όταν ένα συγκεκριμένο κατά περιεχόμενο προσόν ορίζεται ως ελάχιστη προδιαγραφή συνιστά εν τοις πράγμασι κριτήριο αποκλεισμού αν δεν πληροίται. Και αυτό γιατί εφόσον συμπεριληφθεί στα κριτήρια αξιολόγησης, η υπερκάλυψή του θα βαθμολογηθεί (με βαθμό άνω του 100 και έως 120), η οριακή τυχόν εκπλήρωσή του δεν μπορεί παρά να ληφθεί υπόψη και πάλι ως κριτήριο αξιολόγησης, με βαθμολογία το 100. Όμως, όπως ρητά αναφέρει η παραπάνω διάταξη και δη με τη φράση *“για τις περιπτώσεις που ικανοποιούνται ακριβώς όλοι οι όροι των τεχνικών προδιαγραφών”*, σε περίπτωση που έστω και ένα εξ αυτών των κριτηρίων δεν πληροίται στο ελάχιστο αποδεκτό επίπεδο του, τότε δεν μηδενίζεται απλώς η επιμέρους βαθμολογία σε αυτό το κριτήριο αξιολόγησης (αφού η ελάχιστη βαθμολογία είναι το 100), αλλά μηδενίζεται εν όλω η βαθμολογία του (πράγμα με καίρια σημασία, αφού ο απλός μηδενισμός σε ένα κριτήριο αξιολόγησης με μικρό συντελεστή βαρύτητα, ουδόλως θα απέκλειε αυτονόητα τον φορέα από ανάδειξη σε ανάδοχο, κάτι που αποκλείεται όμως εκ των προτέρων, αν το ίδιο προσόν και η ελάχιστη πλήρωσή του είχε τεθεί ως κριτήριο ποιοτικής επιλογής), άρα και αποκλείεται άνευ ετέρου και δεν λαμβάνει χώρα καν η εξαγωγή του οικείου λόγου που εκφράζει το κριτήριο ανάθεσης (αφού κλάσμα με παρονομαστή 0 δεν νοείται εξάλλου και εν προκειμένω ο παρονομαστής είναι κατά την ίδια παρ. 13 η βαθμολογία). Επομένως, στην περίπτωση μη πλήρωσης του ελαχίστου σε τέτοιο κριτήριο αξιολόγησης, σημαίνει μη λήψη υπόψη της προσφοράς του στη φάση αξιολόγησης περί του κριτηρίου ανάθεσης, ανεξαρτήτως ακόμη και υπερκάλυψης όλων των υπολοίπων

κριτηρίων ανάθεσης, κάτι που ισοδυναμεί ουσιαστικά με αποκλεισμό κατά την επιμέρους φάση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής (η οποία και πάλι έχει ως αποτέλεσμα τη μη αξιολόγηση της προσφοράς εξαρχής) και θα πρέπει να οδηγεί τον οικονομικό φορέα σε αποκλεισμό και από το επόμενο στάδιο του διαγωνισμού περί οικονομικών προσφορών (δηλαδή αποκλεισμό του ήδη από το στάδιο των τεχνικών προσφορών) με κάθε σχετική έννομη συνέπεια. Άρα, το ελάχιστο οριζόμενο ως αποδεκτό για κάθε κριτήριο αξιολόγησης, ισοδυναμεί αυτονόητα με κριτήριο ποιοτικής επιλογής. Τούτο σημαίνει, ότι όταν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής και τα κριτήρια αξιολόγησης, σε μια διαδικασία σύναψης σύμβασης προμήθειας ή γενικών υπηρεσιών, επικαλύπτονται πλήρως, τότε υπό το φως της ως άνω διάταξης του άρ. 86 παρ. 13 Ν. 4412/2016, η οποία πάντως δεν απορρέει ευθέως από ενωσιακές διατάξεις, η τυχόν κρίση περί παρανομίας λόγω μη διαχωρισμού τους προσκρούει στο ότι κάθε κριτήριο αξιολόγησης δεν συνιστά παρά ένα κεκαλυμμένο κριτήριο ποιοτικής επιλογής και συνεπώς αποκλεισμού. Σε τέτοια περίπτωση ναι μεν τόσο τα κριτήρια επιλογής, όσο και αξιολόγησης ελέγχονται αυτοτελώς περί της αντικειμενικής τους σύνδεσης με το συμβατικό αντικείμενο και των υπολοίπων κατά νόμο παραμέτρων που πρέπει να τηρούν. Πλην όμως δεν είναι ακυρωτέα για τον αποκλειστικό λόγο ότι το ίδιο κατά νόμο προσόν αξιολογείται ως προς συγκεκριμένο σημείο, βαθμό και πτυχές του ως κριτήριο επιλογής και ως προς τα περαιτέρω ως κριτήριο αξιολόγησης, διότι και σε αυτή την περίπτωση παραμένει η απαιτούμενη για λόγους σαφήνειας, διαφάνειας και ισότητας διάκριση. Ούτε επιπλέον υπάρχει εμπόδιο, αν αναλόγως της φύσης του προσόντος, τα στοιχεία που αποδεικνύουν το κριτήριο επιλογής και το κριτήριο αξιολόγησης, προκύπτουν εκ κοινού αποδεικτικού μέσου. Περαιτέρω, από το ίδιο το κείμενο της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ (που είναι πολύ αναλυτικότερο αλλά και επικεντρώνει σε πολύ ευρύτερη διατύπωση από την αντίστοιχη διάταξη του άρ. 53 Οδηγίας 2004/18/ΕΕ) καθίσταται προφανές ότι τα κριτήρια αξιολόγησης που περιλαμβάνει, αναφέρονται μεν ενδεικτικά (“φερ’ ειπείν” και μεταφορά στην οικεία διάταξη του άρ. 86 παρ. 2 Ν. 4412/2016 ως “ιδίως”) με την κατάληψη ευρείας ευχέρειας, όπως φαίνεται και από τη χρησιμοποιούμενη ευρεία και

ανοικτή διατύπωση, στην αναθέτουσα περί της διαμόρφωσης των κριτηρίων αξιολόγησης. Επομένως η διάταξη του άρ. 67 παρ. 2 περ. β' της ως άνω Οδηγίας, δεν είναι καταρχήν και άνευ ετέρου εξαιρετική, αλλά σε κάθε περίπτωση περιορίζεται από την ανάγκη αντικειμενικής σύνδεσης με το συμβατικό αντικείμενο. Εξάλλου, κατά πρόσφατη νομολογία του ΔΕΕ (Ambisig), επισημάνθηκε ότι ούτε η προηγούμενη νομολογία που απορρέει από την Απόφαση Λιανάκης κλπ, δεν απέκλεισε εκ των προτέρων και σε κάθε περίπτωση τον καθορισμό κριτηρίων ανάθεσης με περιεχόμενο ανήκον στην σφαίρα των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, ενώ περαιτέρω δεν αποκλείσθηκε μια τέτοια ταυτότητα, πάντα υπό πολύ ειδικές προϋποθέσεις και εφόσον περιπτωσιολογικά αποδεικνύεται ότι τα επίμαχα προσόντα έχουν κρίσιμη σημασία για την εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου. Επιπλέον, τα παραπάνω σημαίνουν ότι ένα κριτήριο αξιολόγησης δεν είναι σύνομο αν καθορίζει ως ελάχιστο επίπεδο επίτευξης του ένα στοιχείο που υπερβαίνει το ανώτατο αντίστοιχο όριο που καθορίζεται για το ίδιο προσόν στο πλαίσιο των κριτηρίων επιλογής (επί παραδείγματι, χρονικό βάθος αναζήτησης προηγούμενης εμπειρίας) και επομένως οι οικείες διατάξεις περί κριτηρίων αξιολόγησης και κριτηρίων ποιοτικής επιλογής τελούν μεταξύ τους σε συστηματική διαλεκτική. Πέραν όμως των ανωτέρω, αυτό το οποίο σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται είναι η πλήρης εν τοις πράγμασι ταύτιση κριτηρίου επιλογής και κριτηρίου αξιολόγησης, υπό την έννοια το ίδιο προσόν κατ' απόλυτη ταύτιση των εξεταζόμενων πτυχών, βαθμού επίτευξης του και ειδικότερου περιεχομένου του συνιστά συγχρόνως κριτήριο αμφοτέρων των κατηγοριών (βλ. αμέσως επόμενη σκέψη).

8. Επειδή, σε κάθε περίπτωση (βλ. Απόφαση ΑΕΠΠ 39/2017), συνιστά ενωσιακή αρχή του δικαίου δημοσίων συμβάσεων και δη μείζονος σημασίας, αποτυπούμενη στην ως άνω διάταξη του άρ. 75 παρ. 4, η αποφυγή κάθε ανοικτής ή και συγκεκριαλυμμένης διάκρισης και περιορισμού της ελευθερίας ισότιμης συμμετοχής σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων εις βάρος ομάδας προμηθευτών (βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ, Απόφαση της 5ης

Δεκεμβρίου 1989, C-3/88, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1989, σ. 4035, σκ. 8 και Απόφαση της 3ης Ιουνίου 1992, C- 360/89 Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή I-1992, σ. 3401, σκ. 11). Ως εκ τούτου, το ελάχιστο επίπεδο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας που απαιτείται για μια δεδομένη σύμβαση πρέπει να είναι συνδεδεμένα και ανάλογα προς το αντικείμενο της σύμβασης. Τούτο σημαίνει πως θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα ζητούμενα δικαιολογητικά να μην υπερβαίνουν τις πραγματικές ανάγκες της υπό ανάθεση σύμβασης. Επομένως, προκύπτει ότι πρώτον, από το στοιχείο ή από τα στοιχεία που επιλέγει η αναθέτουσα αρχή για να αποδειχθεί το ελάχιστο επίπεδο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, πρέπει να μπορεί αντικειμενικά να προκύπτει η σχετική ικανότητα του οικονομικού φορέα και δεύτερον, το κατώτατο όριο που θα καθοριστεί πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στη σημασία της οικείας σύμβασης, υπό την έννοια ότι πρέπει να αποτελεί μια αντικειμενική ένδειξη ως προς την ύπαρξη τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας για την καλή εκτέλεση της σύμβασης, χωρίς ωστόσο να βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο προς τον σκοπό αυτό (βλ. ΕΑΑΔΗΣΥ, Κατευθυντήρια Οδηγία 13). Τα παραπάνω προκύπτουν και από το ότι η παραπάνω διάταξη του άρ. 75 παρ. 4 Ν. 4412/2016 θα πρέπει πάντα να εφαρμόζεται και να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της γενικής ρήτρας της αναλογικότητας και της σχετικότητας των κριτηρίων επιλογής με το αντικείμενο της σύμβασης, που θεσπίζει το άρ. 75 παρ. 1 κατά το οποίο *“Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης.”* και ιδίως *“Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης.”*, ενώ τα ίδια εξάλλου προκύπτουν και από τη συνδυαστική θεώρηση του άρ. 18 παρ. 1 Ν. 4412/2016 (βλ. και A.S. Graelis, Public Procurement and the EU Competition Rules (Hart 2015, 2η εκδ.) 6.II.A.vii). Επειδή, όμως, όλα τα ως άνω θα πρέπει πάντα να ερμηνεύονται με γνώμονα την αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού, σύμφωνα εξάλλου και του άρ.

18 παρ. 1 Ν. 4412/2016, η οποία εντός του πλαισίου του ενωσιακού δικαίου συνιστά πρωταρχικό πυλώνα της ασκούμενης δια των δημοσίων συμβάσεων οικονομικής δραστηριότητας και θεμελιακή αξία για τις διαδικασίες ανάθεσής τους. Τούτο προκύπτει εξάλλου, αφενός από τη θέση των άρ. 101 επ. ΣΛΕΕ στο πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο, αφετέρου από σωρεία προβλέψεων της οικείας Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, οι οποίες θέτουν τον όχι απλώς ονομαστικό και θεωρητικό, αλλά αποτελεσματικό, βιώσιμο και ουσιώδη ανταγωνισμό (βλ. εν γένει περί «βιώσιμου» ανταγωνισμού ενδεικτικά σε ΔΕΕ, Απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, C-549/10P TOMRA, Ψηφ. Συλλογή ECLI:EU:C:2012:221, ΠΕΚ Απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, T-201/04 Microsoft, Συλλογή 2007, σ. II-3601, παρ. 436, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Απόφαση της 13ης Αυγούστου 2003, 2003/741/EK στην Υπόθεση COMP D3/38.044-NDC Health/IMS Health: Interim Measures C(2003)2920, παρ. 15 περί βιώσιμου ανταγωνισμού) στο επίκεντρο και ως συστατικό του πυρήνα κάθε ειδικότερου κανόνα επί των δημοσίων συμβάσεων, άρα κάθε επιμέρους διαδικασίας και διάταξης (βλ. παρ. 1,7, 31, 32, 33, 36, 49, 50, 59, 61, 63, 69, 74, 78, 79, 90, 92 96 Προοιμίου και άρ. 24, 30, 32, 40, 41, 49, 57, 66, 67 Οδηγίας). Ειδικότερα, αυτό σημαίνει ότι η ως άνω αρχή του αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα πρέπει να διέπει την κατά τα ως άνω συνδυασμένη εφαρμογή των παρ. 1 και 4 του άρ. 75 Ν. 4412/2016 και συγκεκριμένα ότι τα όποια κριτήρια επιλογής περί τεχνικής επάρκειας δεν θα πρέπει να φθάνουν τέτοιο επίπεδο, ώστε να περιορίζουν δραστικά τον ανταγωνισμό, ακόμη και αν αφήνουν κάποιο έστω περιθώριο περιορισμένης εμφάνισής του, χωρίς τούτος ο περιορισμός να είναι απόλυτα αναγκαίος για τη διασφάλιση ομαλής εκτέλεσης του αντικείμενου της σύμβασης. Οι δε αρχές της σχετικότητας, αναλογικότητας και αντικειμενικής σύνδεσης των κριτηρίων αυτών με το αντικείμενο και τον σκοπό της σύμβασης πρέπει ομοίως να ερμηνεύονται υπό το ως άνω πρίσμα. Αυτά έχουν ως συνέπεια ότι μεταξύ άλλων τα όποια κριτήρια επιλογής, ακόμη και αν καταρχήν παρίστανται ως θεμιτά, δεν θα πρέπει να διατυπώνονται με τρόπο τέτοιο, ώστε να αποκλείουν υποψηφίους αναδόχους, οι οποίοι υπό άλλη, ομοίως επαρκή για τη διασφάλιση της απαιτούμενης ικανότητας, θα μετείχαν, τονώνοντας ούτως τον ανταγωνισμό.

Μια ειδικότερη μορφή τέτοιας διατύπωσης που επιτρέπει τον αποκλεισμό άνευ αντικειμενικής σύνδεσης με το συμβατικό αντικείμενο και δυσαναλόγως είναι και η ευρεία, γενικόλογη και αόριστη διατύπωση αυτών των κριτηρίων, αφού έτσι καταλείπεται ιδιαίτερα διευρυμένο περιθώριο κρίσης στην αναθέτουσα ως προς την εκπλήρωση τους ή μη και ούτως προσβάλλεται η διαφάνεια κατά το στάδιο της αξιολόγησης, ενέχοντας κίνδυνο αποκλεισμού καταλλήλων υποψηφίων αναδόχων και δη, όταν ο διαγωνισμός μάλιστα, όπως εν προκειμένω, τελείται με κριτήριο τη συμφερότερη προσφορά βάσει σχέσης ποιότητας/τιμής, χωρίς καν να τους δοθεί η δυνατότητα να συγκριθεί και να συναξιολογηθεί η προσφορά τους μετά των υπολοίπων. Τα παραπάνω δε, ισχύουν προεχόντως όταν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής διατυπώνονται με τρόπο που δεν ορίζει με σαφήνεια το ελάχιστο εκείνο επίπεδο εκ του οποίου προκύπτει αυτομάτως η αντικειμενική τους εκπλήρωση, βλ. και παραπάνω σκ. 5. Περαιτέρω, στην περίπτωση της καταρχήν πλήρους επικάλυψης μεταξύ κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και κριτηρίων ανάθεσης, κατά την έννοια του τελευταίου εδαφίου της σκ. 7, ήτοι όταν το περιεχόμενο με το οποίο διατυπώνονται στη διακήρυξη αυτοτελώς κριτήρια ποιοτικής επιλογής και αυτοτελώς κριτήρια αξιολόγησης είναι το ίδιο και το αυτό, χωρίς μάλιστα να προκύπτει βαθμός του επίμαχου προσόντος από τον οποίο και έπειτα ή ειδικότερη πτυχή του προσόντος αυτού υπό την οποία, το κριτήριο ποιοτικής επιλογής καθίσταται κριτήριο αξιολόγησης, δεν πάσχουν τα κριτήρια αξιολόγησης, πάντα υπό την προϋπόθεση ότι αυτά συνεχονται αντικειμενικώς με το συμβατικό αντικείμενο και δεν παραβιάζουν τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας, αλλά τα επικαλυπτόμενα κριτήρια ποιοτικής επιλογής. Και τούτο γιατί ναι μεν, κατά τα ανωτέρω περιπεύουν και ουδένα σκοπό εξυπηρετούν, πλην όμως, επιπλέον, η διπλή συμπερίληψη του ίδιου προσόντος στην ίδια διακήρυξη, έως ένα σημείο ως κριτήριο επιλογής και από το σημείο αυτό και έπειτα ως κριτήριο αξιολόγησης, διακινδυνεύει την ίδια την ικανότητα των οικονομικών φορέων να υποβάλουν άρτιες και ορθές προσφορές, προσβάλλοντας τη διαφάνεια της διαδικασίας και αφήνοντας περιθώρια για παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Περαιτέρω, επειδή η ως άνω ταυτοσημία ενδέχεται να επάγεται μη αντικειμενική σύνδεση των

κριτηρίων ποιοτικής επιλογής με το συμβατικό αντικείμενο και να παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, πολλώ δε μάλλον όταν τα ίδια ζητήματα επικαλύπτονται ούτως ή άλλως από τα ίδιου περιεχομένου κριτήρια ανάθεσης. Εξάλλου, ενώ το κριτήριο αξιολόγησης επιτρέπει και ως ένα βαθμό, εννοιολογικά επιβάλλει διατύπωση που αφήνει περιθώριο για υπερκάλυψη, αλλά και για ευχέρεια εξέτασης του από σχετική σκοπιά (ήτοι με βαθμολογία), το κριτήριο ποιοτικής επιλογής περιορίζεται από την υποχρέωση καθιέρωσης ελάχιστου και συγκεκριμένου ορίου, η πλήρωση του οποίου συνεπάγεται την κατάφαση πλήρωσής του, ενώ δεν νοείται υπερκάλυψη ή περιθώριο κρίσης περί του σε ποιο βαθμό καλύπτεται, αλλά η οικεία κρίση είναι φύσει απόλυτη (πρβλ. παραπάνω σκ. 5). Έτσι, σε περίπτωση μιας τέτοιας επικάλυψης που δεν επιτρέπει τον διαχωρισμό μεταξύ των δύο κατηγοριών κριτηρίων, το κριτήριο ποιοτικής επιλογής δεν δύναται παρά να τίθεται αορίστως, χωρίς σαφές και απόλυτο επίπεδο επίτευξης ή μη και ούτως πάσχει και διακινδυνεύει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

9. Επειδή, ο όρος 2.2.6 της διακήρυξης προβλέπει σχετικά με τα εφαρμοζόμενα εν προκειμένω κριτήρια επιλογής περί την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα του άρ. 75 παρ. 4 Ν. 4412/2016 ότι *“Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται: α) να διαθέτουν οργάνωση, δομή και προσωπικό επαρκές σε πλήθος και δεξιότητες, με τα οποία να είναι ικανός να ανταπεξέλθει πλήρως, άρτια και ολοκληρωμένα, στις απαιτήσεις των υπό ανάθεση υπηρεσιών. β) να διαθέτουν κατάλογο στον οποίον να αναφέρονται οι κυριότερες ανάλογες υπηρεσίες καθαριότητας των τριών τελευταίων ετών, με μνεία για κάθε παράδοση: του παραλήπτη, είτε εμπίπτει στο δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα - της ημερομηνίας παράδοσης, του τόπου παράδοσης, γ) να διαθέτουν επαρκές ανθρώπινο δυναμικό και πόρους ικανούς και αξιόπιστους για να ολοκληρώσουν επιτυχώς της απαιτήσεις των υπηρεσιών που ζητούνται, δ) να περιγράψουν τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτουν (προσφερόμενα μηχανήματα και εργαλεία, προδιαγραφές αναλωσίμων και καθαριστικών*

προϊόντων) και τα μέτρα που λαμβάνουν για την εξασφάλιση της ποιότητας, ε) να περιγράφουν το ανθρώπινο δυναμικό που θα διαθέσουν για την καλή εκτέλεση του έργου, και την παρεχόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση του προτεινόμενου προσωπικού.”, συμπληρώνεται δε από τον όρο 2.2.7 περί προτύπων διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης που ορίζει πως «Οι οικονομικοί φορείς για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης οφείλουν να συμμορφώνονται με : Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, Πρότυπα υγιεινής και ασφάλειας, Πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης σχετικά με το αντικείμενο του διαγωνισμού». Σημειωτέον δε, ότι όπως προκύπτει από τη φύση και τον σκοπό τέτοιων πιστοποιήσεων, αλλά και του ότι κατά το άρ. 82 Ν. 4412/2016 στο οποίο προβλέπονται οι οικείες πιστοποιήσεις, τέτοια πιστοποίηση συνιστά αποδεικτικό μέσο, όπως προκύπτει και από τη συστηματική τοποθέτησή του εντός της διάρθρωσης του Ν. 4412/2016 και από τη ρητή παραπομπή σε αυτό του άρ. 80 παρ. 1 εδ. β, των κριτηρίων επιλογής του άρ. 75 παρ. 1 και δη της παρ. 4 αυτού (βλ. και ΕΑΑΔΗΣΥ Κατευθυντήρια Οδηγία 13, σελ. 17 όπου αυτά τα πρότυπα ορίζονται ως «κριτήρια τεχνικής ικανότητας»), η κατοχή τέτοιου πιστοποιητικού και η δι’ αυτού απόδειξη συμμόρφωσης με τα πρότυπα περιβαλλοντικής ή ποιοτικής διαχείρισης που αφορούν τα ανά περίπτωση πιστοποιητικά συνιστούν στοιχείο που ανήκει στη σφαίρα των κριτηρίων επιλογής, άρα και των δικαιολογητικών και όχι αυτής καθαυτής της τεχνικής προσφοράς, ασχέτως του τι ειδικότερα ορίζει η διακήρυξη. Κατά τον όρο 2.2.9.2 παρ. Β4, για την απόδειξη της συμμόρφωσης με τον όρο 2.2.6 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν “α) Κατάλογο, στον οποίο να αναφέρονται οι κυριότερες ανάλογες υπηρεσίες των τριών τελευταίων ετών, με μνεία για κάθε παράδοση: του παραλήπτη, είτε εμπίπτει στο δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα - της ημερομηνίας παράδοσης, του ποσού παράδοσης. Για τις υπηρεσίες του ανωτέρω καταλόγου απαιτείται να προσκομιστεί και βεβαίωση καλής εκτέλεσης της σύμβασης. Οι παραδόσεις αποδεικνύονται εάν ο αποδέκτης είναι: Δημόσια αρχή με πιστοποιητικά τα οποία έχουν εκδοθεί ή θεωρηθεί από την αρμόδια αρχή. Ιδιωτικός φορέας με τα αντίστοιχα παραστατικά ή εφόσον δεν προβλέπεται η έκδοση παραστατικών ή δεν

υπάρχουν παραστατικά, με υπεύθυνη δήλωση, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 8 του 1559/1986, με θεώρηση γνησίου υπογραφής, του αγοραστή και εάν τούτο δεν είναι δυνατόν, του προμηθευτή. Ο συνολικός προϋπολογισμός των έργων που έχουν παραληφθεί θα πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με το 25 % του συνολικού προϋπολογισμού του υπό ανάθεση Έργου και με συμβατική διάρκεια τουλάχιστον ενός έτους. β) ονομαστική κατάσταση του προσωπικού καθαριότητας της επιχείρησης με τα απαραίτητα στοιχεία που θα αποδεικνύουν την επάρκεια της εταιρείας για την κάλυψη των αναγκών του Νοσοκομείου για το εν λόγω έργο, θεωρημένη από την Επιθεώρηση Εργασίας ή αντίγραφο της κατάστασης που έχει εκδοθεί ηλεκτρονικά μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας «ΕΡΓΑΝΗ». γ) περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού και των μέτρων που λαμβάνει ο οικονομικός φορέας για την εξασφάλιση της ποιότητας. δ) κατάλληλα έγγραφα που θα αποδεικνύουν την παρεχόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση του προτεινόμενου προσωπικού. Οι ικανότητες όσον αφορά τα στελέχη της επιχείρησης, αποδεικνύονται με την υποβολή ενυπόγραφων βιογραφικών σημειωμάτων (που θα περιέχουν στοιχεία για την προηγούμενη εμπειρία και τα καθήκοντά τους , τα ουσιαστικά και τα τυπικά τους προσόντα και αντιγράφων τίτλων σπουδών-πτυχίων).” Κατά την παρ. Β5 του ως άνω όρου, για την απόδειξη της συμμόρφωσής τους με πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης της παραγράφου 2.2.7 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν “τα παρακάτω πιστοποιητικά ποιότητας (σε πρωτότυπο ή νομίμως επικυρωμένο φωτοαντίγραφο), που εκδίδονται από επίσημα γραφεία ποιοτικού ελέγχου ή αρμόδιες υπηρεσίες αναγνωρισμένων ικανοτήτων : α) ISO 9001:2008 ή άλλο ισοδύναμο για το σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας β) ISO 14001:2004 ή άλλο ισοδύναμο για το σύστημα Ποιότητας-Περιβαλλοντικής Διαχείρισης γ) OHSAS 18001:2007 ή άλλο ισοδύναμο για το σύστημα Ποιότητας-Διαχείρισης Υγιεινής και Ασφάλειας.”. Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, όλα τα ως άνω κριτήρια επιλογής του όρου 2.2.6 διατυπώνονται όλως αορίστως και χωρίς να δύναται να εξαχθεί για κανένα εξ αυτών το ελάχιστο εκείνο σημείο, στο οποίο θα θεωρούνται ως εκπληρούμενα (στοιχ. α’ “με τα οποία να είναι ικανός να ανταπεξέλθει πλήρως, άρτια και ολοκληρωμένα,

στις απαιτήσεις των υπό ανάθεση υπηρεσιών”, στοιχ. β’ “να διαθέτουν κατάλογο στον οποίο να αναφέρονται οι κυριότερες ανάλογες υπηρεσίες καθαριότητας των τριών τελευταίων ετών”, στοιχείο γ’ “επαρκές ανθρώπινο δυναμικό και πόρους ικανούς και αξιόπιστους για να ολοκληρώσουν επιτυχώς της απαιτήσεις των υπηρεσιών που ζητούνται”, στοιχ. δ’ “περιγράφουν... για την εξασφάλιση της ποιότητας” και στοιχ. ε’ “για την καλή εκτέλεση του έργου, και την παρεχόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση του προτεινόμενου προσωπικού”), καταλείποντας ούτως ευρύτατη ευχέρεια στην αναθέτουσα περί την κρίση της ως προς την εκπλήρωση αυτή και προσβάλλοντας έτσι τις αρχές της ισότιμης μεταχείρισης, της διαφάνειας, ως και του εν γένει υγιούς αποτελεσματικού ανταγωνισμού, κατά τα αναφερθέντα στην ως άνω σκέψη 8. Εξαιρείται, εν τέλει, μόνο το ως άνω στοιχείο β’ (από το συγκεκριμένο πρόβλημα) και τούτο επειδή στην οικεία διάταξη περί απόδειξης συνδρομής του, περιέχεται διάταξη που ορίζει αν μη τι άλλο ως ελάχιστο όριο εκπλήρωσης την επίτευξη από το άθροισμα της αξίας των οικείων συμβάσεων του καταλόγου της τελευταίας τριετίας, οι οποίες είχαν διάρκεια τουλάχιστον ενός έτους και υφίσταται βεβαίωση παραλαβής, το 25% της υπό ανάθεση σύμβασης. Επιπλέον, τα στοιχ. α’, γ’ και ε’, πέραν της φραστικής απόκλισης, έχουν δυσδιάκριτη διαφορά ως προς το αληθές τους περιεχόμενο, αφού όλα αναφέρονται στο προσωπικό με τη μια ή την άλλη διατύπωση, ομοίως δε και όσον αφορά τα γ’ και δ’ μεταξύ τους αφού αμφότερα αναφέρονται σε πόρους, και επιπλέον και ως εκ τούτου, όλα τα ως άνω κριτήρια καταλείπουν ευρύτατο περιθώριο κρίσης στην αναθέτουσα και δημιουργώντας εύλογη σύγχυση στους μετέχοντες ως προς τον τρόπο με τον οποίο θα αξιολογηθεί η εκ μέρους τους πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, ενώ δεν προκύπτει ούτε ποιο αποδεικτικό μέσο του όρου 2.2.9.2 παρ. Β4 αντιστοιχεί στο καθένα εξ αυτών. Επομένως, ολόκληρος ο όρος 2.2.6 πάσχει κατά το σύνολο των επιμέρους προβλέψεων του, ήδη λόγω των παραπάνω και ασχέτως άλλης αιτίας.

10. Επειδή, κατά τον όρο 2.3.1 της διακήρυξης, ως κριτήρια αξιολόγησης περί συγκρότησης της ολικής βαθμολογίας της προσφοράς, ώστε

να εφαρμοστεί περαιτέρω το κριτήριο ανάθεσης της συμφερότερης βάσει της βέλτιστης σχέσης τιμής/ποιότητας (και όχι ποιότητας-τιμής όπως εκ παραδρομής αναφέρει η προσβαλλόμενη, αφού η τιμή διαιρείται με την ποιότητα) προσφοράς, ορίζονται ως Α1 *“Επιτυχής -Ποιοτική συνεργασία στο αντικείμενο της καθαριότητας Δημόσιων ή Ιδιωτικών Νοσοκομείων”*, ως Α2 *“Πλήθος και Ικανότητες των απασχολούμενων υπαλλήλων και στελεχών”*, ως Β1 *“Προσφερόμενοι πόροι (προσωπικό, μηχανήματα, υλικά) για την αντιμετώπιση του δημοπρατούμενου έργου”* και ως Β2 *“Διαδικασίες, οδηγίες και ανάλογος σχεδιασμός για τη διαχείριση της ποιότητας, του περιβάλλοντος, και της ασφάλειας και υγιεινής”*. Στο Παράρτημα Ι περί Τεχνικών Προδιαγραφών της διακήρυξης και δη στις σελ. 87-88, προβλέπονται ως στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη περί των κριτηρίων αξιολόγησης, ήτοι για τα ως άνω Α1, Α2, Β1 και Β2 τα εξής *“Α1: Η επιτυχής - ποιοτική εκτέλεση των δημοπρατούμενων εργασιών η οποία να αποδεικνύεται προσκομίζοντας κάθε βεβαίωση καλής συνεργασίας ή κάθε συστατική επιστολή των Νοσοκομείων. Επίσης η Επιτροπή Αξιολόγησης δικαιούται να ζητήσει και να λάβει υπόψη της, την τυχόν ύπαρξη εγγράφων, αναφορών ή πρακτικών με δυσμενείς κριτικές για το ποιοτικό επίπεδο παροχής υπηρεσιών του αναδόχου, από τους αποδέκτες των υπηρεσιών, καθώς επίσης και τις εκθέσεις-πορίσματα από ελέγχους κρατικών φορέων (π.χ. ΣΕΥΥΠ). Η Ε.Ν.Λ. μπορεί αιφνιδιαστικά να επισκεφτεί χώρους όπου ο ανάδοχος παρέχει υπηρεσίες στο αντικείμενο καθαριότητας Νοσοκομείων, για να έχει σαφή εικόνα της παροχής υπηρεσιών του και θα καταγράψει έκθεση που θα ληφθεί υπόψη στην αξιολόγηση. Α2: Αποδεικνύεται προσκομίζοντας αθροιστικά i) το αποδεικτικό κατάθεσης ΑΠΔ του τελευταίου τριμήνου, ii) τα αντίστοιχα γραμμάτια καταβολής εισφορών ΙΚΑ iii) την τελευταία κατάσταση προσωπικού επικυρωμένη από την Επιθεώρηση Εργασίας. Λαμβάνεται υπόψη για την αξιολόγηση το πλήθος των απασχολούμενων στην επιχείρηση καθαριστών και καθαριστριών σε σύγκριση με το απαιτούμενο, κατά τη διακήρυξη για τις δημοπρατούμενες εργασίες, προσωπικό. Επίσης, όπου απαιτείται, οι ικανότητες όσον αφορά τα στελέχη της επιχείρησης, αποδεικνύονται με την υποβολή ενυπόγραφων βιογραφικών σημειωμάτων (που θα περιέχουν στοιχεία για την*

προηγούμενη εμπειρία και τα καθήκοντά τους, τα ουσιαστικά και τα τυπικά τους προσόντα και αντιγράφων τίτλων σπουδών – πτυχίων. Όσον αφορά τους υπαλλήλους καθαριότητας, αποδεικνύεται με την υποβολή αποδεικτικών εκπαίδευσης στο αντικείμενο υπογεγραμμένο από τον φορέα εκπαίδευσης και από τον υπάλληλο (π.χ. αποδεικτικό παρακολούθησης σεμιναρίου με θέμα τις μεθόδους, τα υλικά και τις διαδικασίες καθαριότητας και απολύμανσης σε χώρους υψηλής υγειονομικής κρισιμότητας, όπως είναι τα νοσηλευτικά ιδρύματα). Θα αξιολογηθούν θετικά τα πρόσφατα αποδεικτικά και ο αριθμός τους ανά άτομο. Επισημαίνεται ότι το προσωπικό θα πρέπει να μιλά και ελληνικά. B1: Η μελέτη που θα κατατεθεί και θα αφορά στο συγκεκριμένο κριτήριο πρέπει να περιλαμβάνει τα κάτωθι : τους προσφερόμενους στο έργο πόρους και συγκεκριμένα (i) πλήθος, ωράρια και κατανομή προσφερόμενου προσωπικού, (ii) διαθέσιμα και προσφερόμενα μηχανήματα και εργαλεία, (iii) προδιαγραφές καθαριστικών και απολυμαντικών προϊόντων, τη δυνατότητα τεχνικής υποστήριξης για τη συντήρηση του εξοπλισμού, τη δυνατότητα επιπλέον υποστήριξης σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών όπως αυτή προκύπτει, μέσω βεβαιώσεων υποστήριξης εργασιών, σε ανάλογες περιπτώσεις, τυχόν πιστοποιητικά από επίσημους φορείς πιστοποίησης ή ινστιτούτα δοκιμών, για την ποιότητα ή καταλληλότητα προσφερόμενων μηχανημάτων, εργαλείων, υλικών κλπ και η συμμόρφωσή τους με τεχνικά και ποιοτικά πρότυπα (standards). B2: Αποδεικνύεται παρουσιάζοντας τεκμηριωμένες διαδικασίες, οδηγίες και σχεδιασμό για τη διασφάλιση της ποιότητας, της προστασίας του περιβάλλοντος και της ασφάλειας & υγιεινής των εργαζομένων κατά την εκτέλεση των δημοπρατούμενων εργασιών. Τα προσκομιζόμενα στοιχεία πρέπει να έχουν προσαρμοσθεί κατάλληλα στις ιδιαίτερες απαιτήσεις των δημοπρατούμενων εργασιών και να είναι συμβατά με σχετικά διεθνή συστήματα προτύπων (πχ για την ποιότητα ISO 9001 EN, για την υγιεινή και ασφάλεια 18000, για την προστασία του περιβάλλοντος EMAS 14000 ή αντίστοιχα). Γενικευμένα εγχειρίδια, διαδικασίες και οδηγίες μη προσαρμοσμένα στο έργο δεν θα λαμβάνονται υπόψη και θα αξιολογούνται ως μη αποδεκτά. Από απλή αντιπαραβολή των ως άνω διατάξεων της διακήρυξης καθίσταται πρόδηλο ότι

υφίσταται πλήρης επικάλυψη κριτηρίων επιλογής και κριτηρίων αξιολόγησης περί του κριτηρίου ανάθεσης, τόσο κατά το περιεχόμενό τους όσο και κατά τον τρόπο απόδειξής τους, με λεπτομερειακές μόνο μεταξύ τους αποκλίσεις στη διατύπωση, οι οποίες δεν μπορούν να άρουν την εύλογη σύγκυση που προκαλεί η ταυτότητα και σε κάθε περίπτωση στενότατη ομοιότητα μεταξύ τους, προς τους ενδιαφερόμενους για συμμετοχή οικονομικούς φορείς. Ειδικότερα το κριτήριο αξιολόγησης A1 δεν ταυτίζεται, αλλά υπερκαλύπτει ουσιαστικά το κριτήριο επιλογής 2.2.6 στοιχ. β' με μόνη πρακτική διαφορά του κριτηρίου επιλογής, ότι ενώ αυτό εκτείνεται σε βάθος έως τριών ετών, κατά υποχρεωτική εξάλλου πρόβλεψη του Μέρους ΙΙ παρ. α)ii του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, το κριτήριο αξιολόγησης A1 δεν περιορίζεται σε χρονικό βάθος, όπως και ότι το κριτήριο αξιολόγησης περιλαμβάνει δυνατότητες λήψης υπόψη δυσμενών στοιχείων προς τον σκοπό διαμόρφωσης ολοκληρωμένης γνώμης για τις ικανότητες και τη θετική εικόνα στην αγορά του φορέα. Το κριτήριο αξιολόγησης A2 υπερκαλύπτει τα κριτήρια επιλογής 2.2.6 στοιχ. α', γ' και ε'. Το κριτήριο αξιολόγησης B1 υπερκαλύπτει τα κριτήρια επιλογής 2.2.6 στοιχ. α', γ', δ' και ε', παρουσιάζοντας αυτά υπό την εκδοχή ολοκληρωμένης μελέτης και τη συνέργεια μεταξύ των επιμέρους προσόντων, πόρων και ικανοτήτων. Το κριτήριο αξιολόγησης B2 υπερκαλύπτει το κριτήριο επιλογής 2.2.7. και το κριτήριο επιλογής ενσωματώνεται στο κριτήριο αξιολόγησης με την προσθήκη πρόβλεψης ότι τα οικεία ίδια πιστοποιητικά, θα επανατίθενται μέσω μιας διατύπωσης περί παρουσίασης τεκμηριωμένων διαδικασιών κλπ, η οποία παρουσίαση εν τοις πράγμασι συνιστά περιγραφή των διαδικασιών που ελήφθησαν υπόψη για την έκδοση του οικείου πιστοποιητικού, ως προκύπτουν εκ του φακέλου έκδοσής του, επιτρέποντας έτσι μια πολύ πιο ολοκληρωμένη εικόνα στην αναθέτουσα και μια δυνατότητα ειδικότερης αξιολόγησης και στάθμισης αυτών ως προς την ποιότητα παροχής των υπηρεσιών του οικονομικού φορέα.

11. Επειδή, από τα παραπάνω αναφερόμενα στη σκ. 10, προκύπτει ότι στην επίδικη διακήρυξη δεν καταλείπεται περιθώριο διάκρισης μεταξύ

κριτηρίων επιλογής και αξιολόγησης, όχι μόνο λόγω της εγγύτητας τους σε επίπεδο καταρχήν περιγραφής, αλλά πολύ περισσότερο λόγω επικάλυψης του ειδικότερου περιεχομένου τους ως και τρόπου αποδείξεως εκάστου. Είναι δε αξιοσημείωτο, ότι τα κριτήρια αξιολόγησης (σε αντίθεση με τα κριτήρια επιλογής) αφενός υπερκαλύπτουν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, αφετέρου αυτοτελώς λαμβανόμενα υπόψη σε σχέση αποκλειστικά το ένα με το άλλο, βλ. και παραπάνω σκ. 4, είναι και διακριτά και ευχερώς κατανοητά ως προς τον τρόπο αξιολόγησής τους και ως προς το ποια αποδεικτικά στοιχεία αντιστοιχούν σε ποιο κριτήριο και απολύτως σχετικά, ανάλογα και αντικειμενικώς συνδεδεμένα με το συμβατικό αντικείμενο της υπό κρίση διακήρυξης και συνεπώς δεν προσβάλλουν τις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας και του υγιούς ανταγωνισμού, απορριπτομένου κάθε αντίθετου ισχυρισμού του προσφεύγοντος. Ειδικότερα δε το κριτήριο Α1 ναι μεν καλύπτει το στοιχείο β' του όρου 2.2.6, όπως συμπληρώνεται από τον όρο 2.2.9.2 παρ. Β4. Πλην όμως, βαίνει πέραν αυτού, αφού σκοπεί όχι σε μια τυπική κατάφαση πλήρωσης συγκεκριμένου αριθμού συμβάσεων συγκεκριμένου τύπου και διάρκειας και συγκεκριμένου αθροιστικού ποσού, αλλά στην αξιολόγηση και περαιτέρω διάγνωση του βαθμού ικανοποιητικής συνεργασίας του φορέα με τους προηγούμενους αντισυμβαλλομένους του, της θετικής εμπειρίας που αποκόμισαν αυτοί από τη συνεργασία, την τυχόν προσπάθεια που αυτός κατέβαλε επιπλέον των τότε συμβατικών υποχρεώσεών του, λαμβάνει δε υπόψη πληθώρα στοιχείων που δύνανται να συνθέσουν μια οικεία σχετική κρίση (πχ συστατικές που δεν αποτελούν υποχρέωση εξάλλου του φορέα μετά την παραλαβή του έργου, αλλά ένδειξη θετικής συνεργασίας και γνώμης). Ούτως δεν αναφέρεται σε αυτή καθαυτή την πείρα του φορέα με την τυπική έννοια, αλλά τη θετική γνώμη που έχει αποκομίσει για αυτόν η αγορά, χωρίς να θέτει περιορισμούς, ελάχιστα τυπικά όρια και άλλα επιμέρους στοιχεία που δύνανται να δρουν προς αποκλεισμό προσφάτως συσταθέντων φορέων. Περαιτέρω, εν τοις πράγμασι και από αντιπαραβολή των όρων της διακήρυξης μεταξύ τους, προκύπτει ότι όλα τα υπόλοιπα κριτήρια ποιοτικής επιλογής των όρων 2.2.6 και 2.2.7, επανέλαβαν υπό διαφορετική διατύπωση τα κριτήρια

αξιολόγησης, χωρίς μέριμνα εκ μέρους της αναθέτουσας όπως διαχωρίσει τα πρώτα μεταξύ τους εννοιολογικά και κατά το περιεχόμενό τους και διατηρώντας πλήρη σύγχυση ως προς τα προς έκαστο αποδεικτικά μέσα, προφανώς λόγω περαιτέρω συγχύσεώς τους, διαδικαστικά και εννοιολογικά, με τα κριτήρια αξιολόγησης. Ουσιαστικά, από τους μετέχοντες ζητούνται οι ίδιες πληροφορίες τόσο για τα κριτήρια επιλογής περί την τεχνική και επαγγελματική επάρκεια (και μάλιστα όσον αφορά τα κριτήρια αυτά με αποδεικτικά μέσα, που όπως φαίνεται απαντούν σε περισσότερα του ενός κριτήρια) όσο και για τα κριτήρια αξιολόγησης (άλλα εκ των οποίων υποκαθιστούν πλήρως αντίστοιχο αυτοτελές κριτήριο τεχνικής-επαγγελματικής επάρκειας και άλλα επικαλύπτονται με επιμέρους πτυχές περισσότερων κριτηρίων τεχνικής-επαγγελματικής επάρκειας), τις οποίες αυτοί θα πρέπει να παρουσιάσουν με άλλη διατύπωση, με σαφή κίνδυνο εύλογων σφαλμάτων και δη όχι μόνο από τους μετέχοντες, αλλά και από την ίδια την αναθέτουσα, δεδομένου του δυσδιάκριτου του διαχωρισμού των δύο φάσεων, όπως αυτές εκτέθηκαν παραπάνω στη σκ. 5, επί της επίδικης διακήρυξης. Από την άλλη πλευρά, τα κριτήρια αξιολόγησης ναι μεν καλύπτουν τα κριτήρια επιλογής, πλην όμως όλα διατυπώνονται με τρόπο που επιτρέπει την αξιολογική κρίση, χωρίς τυπικά στοιχεία που δύνανται να καταστούν κριτήρια άνευ ετέρου αποκλεισμού, ενώ όλα πραγματεύονται κρίσιμες κατά την κοινή λογική και πείρα ικανότητες του φορέα σε σχέση με το συμβατικό αντικείμενο, τις οποίες εξετάζουν μέσω μιας ολοκληρωμένης σκοπιάς, σε σχέση και με τα ζητούμενα ανά περίπτωση αποδεικτικά στοιχεία για έκαστο κριτήριο και στο πλαίσιο παρουσίασης εκ μέρους του υποψηφίου φορέα του τρόπου με τον οποίο αυτός θα τις επιστρατεύσει για τη βέλτιστη επίτευξη του συμβατικού σκοπού.

12. Επειδή, από τα ανωτέρω, προκύπτει, ότι τα κριτήρια αξιολόγησης επικαλύπτουν πλήρως τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής περί την τεχνική και επαγγελματική επάρκεια, χωρίς να καταλείπεται δε κανένα στοιχείο του περιεχομένου των πρώτων που να μην καταλαμβάνεται πλήρως και δη με αναλυτικότερες και διαφανέστερες εξηγήσεις από ένα ή περισσότερα εκ των

δεύτερων. Επομένως, πρέπει να ακυρωθούν εν όλω οι όροι 2.2.6, 2.2.7 και 2.2.9.2 παρ. Β4 και Β5 (που συνιστούν τα αποδεικτικά μέσα για τους όρους 2.2.6 και 2.2.7 αντίστοιχα), τόσο για τους λόγους που αναφέρθηκαν στη σκ. 9 περί των όρων 2.2.6 και αντιστοίχως 2.2.9.2 παρ. Β.4, όσο και λόγω της πλήρους κατά την παρούσα σκέψη, απορρόφηση και επικάλυψή του περιεχομένου όλων τους (άρα και του όρου 2.2.7 και 2.2.9.2 παρ. Β5) από τα κριτήρια αξιολόγησης και την κατ' αποτέλεσμα περαιτέρω προσβολή της αρχής της διαφάνειας έως και τον κίνδυνο για την ίση μεταχείριση και τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, που η ως άνω απορρόφηση και επικάλυψη συγκροτεί. Συνεπώς, η προσφυγή πρέπει να γίνει κατά τα ανωτέρω εν μέρει δεκτή ως προς την ακύρωση εν όλω των όρων 2.2.6 και 2.2.7, όπως κατά την ως άνω σκ. 3, ο προσφεύγων τους προσέβαλε.

13. Επειδή, όσον αφορά το επικουρικό αίτημα του προσφεύγοντος περί ακύρωσης εν όλω του κριτηρίου ανάθεσης και αντικατάστασή του με αυτό της συμφερότερης προσφοράς βάσει αποκλειστικά τιμής, πέραν του ότι ετέθη ως επικουρικό, άρα υπό τον όρο απόρριψης των προταχθέντων, τα οποία όμως κατά την παραπάνω σκ. 12, έγιναν εν μέρει δεκτά, ο προσφεύγων δεν επικαλείται στοιχεία που αποδεικνύουν το απαιτούμενο ειδικό, ως προς αυτό το αίτημα, έννομο συμφέρον του, το οποίο εξάλλου δεν προκύπτει ούτε εκ των λοιπών ισχυρισμών ή του πραγματικού της υπόθεσης. Τούτο διότι, αφενός με την κατά τα ως ακύρωση κάθε κριτηρίου ποιοτικής επιλογής των άρ. 2.2.6 και 2.2.7 και την παραμονή αποκλειστικώς του όρου 2.3.1, δεν προκύπτει πλέον ζήτημα σύγχυσης, αδιαφάνειας, τυχόν ανισότητας, ανταγωνισμού και κινδύνου σύνταξης μη ορθής προσφοράς ως και αδιαφανούς ή ασαφούς βαθμολόγησης της, αλλά και διπλής λήψης υπόψη των ιδίων στοιχείων και προσόντων στη φάση τόσο της ποιοτικής επιλογής, όσο και των κριτηρίων ανάθεσης (βλ. παραπάνω σκ. 5-8 και ΠΕΚ, Ευρωπαϊκή Δυναμική, σκ. 24 επ), ενώ εξάλλου δεν προκύπτει γιατί, καταργουμένων των ως άνω κινδύνων σύγχυσης, το κριτήριο ανάθεσης πλέον εξακολουθεί να τον βλάπτει. Αφετέρου, επειδή δεν προκύπτει (ούτε ο ίδιος επικαλείται ευθέως ή έστω εμμέσως δια επικλήσεως σχετικών

στοιχείων) ποιο συμφέρον του θα προστατευθεί ειδικώς με τη θέσπιση κριτηρίου ανάθεσης με βάση αποκλειστικά την τιμή και αντίστοιχα γιατί ο ίδιος θίγεται από ένα κριτήριο ανάθεσης (και δη, καθώς για τη στοιχειοθέτηση εννόμου συμφέροντος για το αίτημα αντικατάστασης εν όλω του κριτηρίου ανάθεσης, και όχι απλώς των κριτηρίων αξιολόγησης, με αυτό της χαμηλότερης τιμής, προϋποθέτει ότι κάθε κριτήριο ανάθεσης με βάση τη σχέση ποιότητας/τιμής ανεξαρτήτως επιμέρους κριτηρίων αξιολόγησης, τον θίγει αμέσως, προσωπικώς και σε ενεστώτα χρόνο) με βάση τη σχέση τιμής ποιότητας (και προφανώς η τυχόν προσδοκία του ότι θα προσφέρει ο ίδιος τη χαμηλότερη τιμή, ενώ θα υστερεί στα τεθέντα κριτήρια αξιολόγησης, δεν δύναται ούτε να πιθανολογηθεί, πόσο μάλλον να προκύπτει με σαφήνεια και βεβαιότητα και εξάλλου δεν δύναται να ληφθεί νομίμως υπόψη), δεδομένου ότι το κριτήριο της συμφερότερης προσφοράς βάσει ποιότητας/τιμής συνιστά εκ του νόμου και δη ρητής διάταξης του άρθρου 86 παρ. 2 Ν. 4412/2016, προβλεπόμενο εναλλακτικό κριτήριο ανάθεσης, καταλειπομένης της τυχόν επιλογής του στην ανέλεγκτη σχετική κρίση και ευχέρεια της αναθέτουσας (πρβλ. και ΕΑ 977/2006, 303/2007, 307/2007, 1049/2007 κ.α). Ως εκ τούτου, το ως άνω αίτημά του πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

14. Επειδή, κατά τη διάταξη του άρθρου 60 παρ. 3 περ. β' Ν. 4412/2016 θεσπίζεται ευχέρεια ουσιώδους μεταβολής στα έγγραφα της σύμβασης (κατά το διάστημα που η διακήρυξη παραμένει ενεργή), άρα και στους όρους της διακήρυξης, υπό την προϋπόθεση χορήγησης εύλογης παράτασης, κατά την κρίση της αναθέτουσας και αναλόγως του εύρους της μεταβολής, ως προς την προθεσμία παραλαβής προσφορών, εφόσον βέβαια αυτή η προθεσμία διαρκεί και δεν έχει εισέτι λήξει, ούτως ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς να μπορούν να λάβουν γνώση όλων των αναγκαίων πληροφοριών για την κατάρτιση των προσφορών, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ισοδύναμο αποτέλεσμα δημοσιότητας, αναλόγως βεβαίως και του εύρους της αλλαγής, με αυτό του άρθρου 27 Ν. 4412/2016 και του άρθρου 27 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Η ως άνω ευχέρεια καθίσταται ακόμη πιο προστατευτική για τα συμφέροντα των

ενδιαφερομένων προς συμμετοχή οικονομικών φορέων, δεδομένης της ηλεκτρονικής δημοσίευσης των εγγράφων της σύμβασης και της διαρκούς δυνατότητας έως και τη λήξη του ως άνω καταληκτικού χρόνου, για την υποβολή, μεταβολή ή επανυποβολή προσφορών σε πραγματικό χρόνο μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού και του ΕΣΗΔΗΣ. Επομένως, κατόπιν ακυρώσεως όρου διακήρυξης με Απόφαση της ΑΕΠΠ κατόπιν προδικαστικής προσφυγής, η παραπάνω διάταξη περί χορήγησης εύλογης παράτασης κατά την κρίση της αναθέτουσας είναι εφαρμοστέα.

15. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, η κρινόμενη Προδικαστική Προσφυγή πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή. Να ακυρωθούν οι όροι 2.2.6 και 2.2.7 της Διακήρυξης. Να συνεχιστεί πλέον άνευ ετέρου η διαγωνιστική διαδικασία, αφού πρώτα η αναθέτουσα παρατείνει ευλόγως κατά την κρίση της, κατ' άρ. 60 παρ. 3 περ. β' Ν. 4412/2016 και δεδομένου ότι δια της παρούσας επέρχεται σημαντική αλλαγή στα έγγραφα της σύμβασης, ήτοι τους όρους της διακήρυξης, την προθεσμία παραλαβής των προσφορών.

16. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, πρέπει να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε ο προσφεύγων, ποσού χιλίων τριακοσίων (1.300) ευρώ.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την Προδικαστική Προσφυγή.

Ακυρώνει εν μέρει τη Διακήρυξη «Ηλεκτρονικός Ανοικτός Διαγωνισμός άνω των ορίων «ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΚΤΙΡΙΩΝ» CPV: 90911200-8, με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική

άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής 2007-003», κατά το κεφάλαιο που αφορά τους όρους 2.2.6 και 2.2.7 αυτής.

Διατάσσει την άνευ ετέρου περαιτέρω πρόοδο της διαγωνιστικής διαδικασίας, κατόπιν χορήγηση εκ της αναθέτουσας εύλογης παράτασης επί της προθεσμίας παραλαβής των προσφορών.

Ορίζει την επιστροφή στον προσφεύγοντα του παραβόλου ποσού χιλίων τριακοσίων (1.300) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 27 Οκτωβρίου 2017 και εκδόθηκε στις 6 Νοεμβρίου 2017.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΔΙΑΘΕΣΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΠΑΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ